

LAISVOJI L.

Lietuvių savaitraštis
Lietuvių Atgimimo Sąjūdis
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16. Ill.
Victory 2-4372.

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian
Regeneration Association
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16. Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

IX metai.

Kaina 10 c.

Pentadienis, spalio (October) 15 d. 1954 m.

Kaina 10 c.

Nr. 41 (213)

Laikas slinks į amžių toli,
Žemės grūdai noks ir birs;

Jūsų žygi, Laisvės broliai,
Tėviškėle nepamirš!

Lietuvos partizanai žygiuoja gražiosiomis Lietuvos pamiškėmis (Ši nuotrauka yra vienas ve-
liausių dokumentų, pasiekusių laisvajį pasaulį).

VYTAUTAS STANEIKA

SENATO RINKIMAMS ARTĖJANT

Amerikos Senato rinkimai lap-
kričio mėnesio pradžioje. Iki šio
laiko Senate turėjo daugumą (la-
bai nedidelę) respublikonai. Kas
dabar laimės daugumą?

Mums lietuviams yra svarbus
du klausimai.

Ar lietuvių (Amerikos piliečių)
balsai gali turėti kokios nors įta-
kos išstatyto kandidato išrinki-
mui? Tad iš viso ar verta taisy-
tikimais domėtis, turint galvoje tik
Lietuvos laisvės reikalą? Ar lie-
tuvių paremtas (žinoma, balsais)
ir išrinktas senatorius gali ką nors
gero Lietuvai ir lietuvių tautai
padaryti?

Šiuo laiku yra gan plačiai pa-
plitusi nuomonė, kad Senato rin-
kimus laimės ne respublikonai,
bet demokratai. Gali taip būti. Bet
gali būti ir kitaip. Rinkimai daž-
nai teikia netikėtumą ir staigme-
nų. Nei demokratai, nei respubli-
konai be kovos nepasiduos, ieškos
balsuotojų, vertins kiekvieną bal-
są. Tai gi ir lietuviams bus geros
progos ne tik balsuoti, bet ir reikš-
ti savo pageidavimus išstatytam
kandidatui. Tai reta ir labai ver-
tinga proga lietuviams.

Rinkimų ir balsavimų speciali-
stai apskaičiuoja jau dabar maž-
daug tokius galimus. Respubli-
konai yra gan tikri, kad jie tu-
rės sekanciam Senate 43 savo se-
natorius, gi demokratai 41. Tokiu
būdu tam, kad turėti daugumą Se-
nate, respublikonams dar stinga
5 senatorių. (Respublikonams už-
tenka 48 senatorių daugumos, nes
jų žmogus yra Senato presiden-
tas). Bet gi demokratams (tų pa-
čių žinovų apskaičiavimu), reikė-
tų dar mažiausia 8 senatorių. Ta-
da demokratai turėtų bent 49 se-
natorių daugumą. Tai gi aštri ko-
va tarp respublikonų ir demokra-
tų vyks dėl šitų 5 ir 8 senatorių
vietai. Nes tas nulems vienos ar
kitos partijos dominavimą Senate.
Yra keletas valstijų, kur respu-

blikonų ir demokratų kandidatų
laimė yra iki šiol visi neaiški,
kur rezultatai galės paaiškėti tik
po aistringos priešrinkiminės pro-
pagandos kovos. Prie tokių vals-
tybių priklauso ir ta valstybė, kur
labai daug lietuvių gyvena — Il-
linois valstybė. Iš čia, suprantama,
kad vienos ir kitos partijos
kandidatas norės gauti kiek tik
galima daugiau ir lietuvių balsų.

Už kurios partijos kandidatą
balsuos lietuviai? To niekam pa-
tarti negalima. Kiekvienas pats
sprendžia. Ir niekada tikrai nesu-
žinosime, kas už ką balsavo — bal-
savimas slapta. Bet gi grynai
Lietuvos laisvės reikalo bojanai, a-
rondo, kad lietuviams balsuos ar bent
turėtų balsuoti už tokį kandidatą,
kuris jau praityje įrodė, kad yra
Lietuvos laisvinimo draugas.

Illinois valstybės demokratai
išstatė kandidatą į senatorius —
Paul H. Douglas. Jis yra ekonomi-
stas, profesorius. Jis ir iki šio lai-
ko buvo demokratų senatorius Ame-
rikos Senate. Ponas Douglas ne
be vieną kartą parodė savo palan-
kumą Lietuvos išlaisvinimo rei-
kalui, jis yra nemažai jau padė-
jęs lietuviams.

Inžinierius Antanas Rudis or-
ganizuoja Paul H. Douglas išrin-
kimo propagandą. Žinoma, ta
propaganda bus nukreipta į lie-
tuvių širdis ir protą. Vargiai ar
galima būtų už tai peikti poną in-
žinierių Rudį. Greičiausia reiktų
jam už tai dėkoti.

Bet yra vienas klausukas. Po-
ną Rudį pažįsta ir senosios kartos
Amerikos lietuviai ir naujieji atei-
viai — tremtiniai. Didelis kiekis
buvusių tremtinių jau yra Ameri-
kos piliečiai, atseit, jau balsuos.
Ponas Rudis jau kartą viešai kre-
pėsi į Amerikos lietuvių visuome-
nę dėl Kersteno rezoliucijos ir jo
kreipimasis buvo net su kaupu
pabotęs. Bet gi po to, p. Rudis, ty-
čia ar netyčia, sudarė išpūdį, lyg

kad tas laimėjimas būtų kurios
nors vienos lietuviškos partijos
nuopelnas, arba kad tas laimėji-
mas turėtų iškelti vienos partijos
(ir jos žmonių) prestižą. Ir Ame-
rikoje, ponas Douglas buvo vėl gi,
tyčia ar netyčia, "sukrupavičiuo-
tas" (žiūrėk nuotraukas su prelat.
Krupavičiumi). Gal tai smulkme-
na. Bet gi Amerikos lietuvių tarpe
yra įvairių politinių pažiūrų
žmonių, įvairių tikybų ir visi be
tikybų. Taigi atrodo, kad lietuvi-
būt daug vaisingesnės, jeigu jos
neturėtų siauresnių politinių at-
spalvių. Būtų didesnis pasitikėji-
mas, didesnis pritarimas, mažiau
abejonių ir daugiau lietuvių bal-
sų ponui Douglas.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

VILNIUS. Kaip skelbia komu-
nistine spauda, Vilniaus žemės ū-
kio technikumą po keturių metų
mokymosi, šiemet baigė 80 žmo-
nių.

Pažymėtina, kad šis techniku-
mas yra vienintelis visoje Lietu-
vos teritorijoje. Jame yra ruošia-
mi technikai — mechanikai ir tech-
nikai — elektrikai.

Išidėmėtina, kad šis technikumą
per ankstyvesnius tris metus baigė
180 asmenų, arba vidutiniai kas
met apie 56 asmenis. Tas rodo,
kad 1946—1950 mokslo metais,
didžiausiam technikumė mokėsi
tik apie 250 asmenų.

PANEVĖŽYS. Margytės vardo
kolūkyje, šiais metais buvo apso-
dinta 60 ha cukriniais runkeliais.
Už darbdienius prie cukrinių run-
kelių: O. Alekniėnė, A. Maikštje-
nė ir E. Kamarauskienė, kaip skel-
bia tie patys šaltiniai, gavo po 20
kg cukraus avansu, kas sudaro

maždaug po 44½ amerikoniško
svaro, o jo vertė tesiekia vos —
\$4.50.

— Š. m. rugpjūčio 31 d. ir rug-
sėjo pirmomis dienomis Vilniuje
įvyko rašytojų suvažiavimas.
Šiuo metu bolševikų Lietuvoje
yra garsinami šie rašytojai: A.
Venclova, J. Šimkus, K. Korsakas,
A. Gudaitis — Guzevičius, J.
Dovydaitis, E. Mieželaitis, J. Bal-
tušis, V. Valsiūnienė, V. Reimeris,
J. Avyžius, A. Jonynas, M. Sluckis,
T. Tilvytis, A. Baltrūnas, J. Mace-
vičius, P. Širvytis etc. Iš senųjų ra-
šytojų minimi: A. Vienuolis, V.
Putinas, I. Simonaitytė, A. Gri-
cius. Visai nieko nebegirdėti apie
S. Čiurlionienę, P. Vaičiūną, Bui-
vydaitę, L. Janušytę, J. Žlabį, A.
Zukauską, D. Pumpūtį, K. Inčiu-
rą, J. Graičiūną, E. Matuzevičių,
K. Kielą etc.

— A. Venclova fotografijoje at-
rodo panašus į tikrą buržujų, koks
jis iš tikrųjų buvo ir dabar yra.
Tik Karolis Vairas yra labai ap-
senęs ir išbadėjęs, matyt, nepučia
taip ir bolševikų dūda, kaip A. Ven-
clove.

— "Tiesa" iš rašytojų reikalau-
ja: "Marksizmo — leninizmo teo-
rijos kuo giliausias studijavimas
yra pirmas kiekvieno rašytojo pa-
reiga... Be tvirtos ir gilios mark-
sizmo — leninizmo teorijos žino-
jimo rašytojas nesukurs pilnaver-
čio literatūros kūrinio". Anksčiau
rašytojams reikėjo turėti talentą
ir praktikas, dabar pakanka Leni-
no poterių mokėti. Todėl ir skur-
sta lietuvių literatūra okupuotoje
Lietuvoje.

— Didelis bolševikų padžiūz
jaunas rašyt. A. Jonynas moko
senuosius bolševikinius rašytojus,
kaip reikia pataikauti Komunistų
partijai ir Maskvai.

— Kokia ubagiška dabartinė
bolševikinė lietuvių literatūra, ga-
lime spręsti iš labai bolševikinių
kritikų giriamos E. Mieželaičio
poemos "Broliška poema". Šit ke-
letas eilučių, kurios rodo visišką
lietuvių bolševikinės literatūros
bankrotą:

"Ir visi tie susitinka
Maskvoje — ji žmonijos viltus.
Maskvoje, kur gyva ir kovinga
Mūsų partijos plaka širdis".

Mes gerai žinome, kad Maskvo-
je veikia visi politiniai budeliai ir
kad ji nėra jokia viltis. Dar nie-
kur pasaulyje nebuvo priimtas toks
pataikavimas, kad partijai giedo-
tų poetai ditirambus. Tai tik pigus
poeto pasidavimas ir nemokšos
ieškojimas brangiai partijos ap-
mokamų nenupelnusių laurų. Juk
kokia ubagiška E. Mieželaičio po-
ezijos forma. Kultūringojo visu-
menės joks laikraštis tokių poemų
nespausdintų.

— Didelis lietuvių tautos e-
dikas Karolis Grosmanas — Didži-
lis apdovanotas Lenino ordinu. —
Kažkuriam prancūzų romane yra
atvaizduotos bezdžionės, kad jos
nesukiltų, apdovanojamos ordinais.

— Mūsų skaitytojams patieksi-
me šiek tiek lietuviškų pavardžių,
gyvenančių šiuo metu Lietuvoje
lietuvių. Gal susirasite savo paž-
stamus ar draugus: Abramavičius
Bronius, Abramavičius Vladas
(Šiauliai), Abramaitis Petras (Ra-
dviliškis), Adomėlis Juozas (Ska-
piškis), Aleknauskas Jonas (Rad-
viliškis), Aleksandravičius Juozas
(Panevėžys), Ambravevičius Pet-
ras (Radviliškis), Andrejauskas
Juozas (Joniškis), Andriejauskas
Stasys (Radviliškis), Antanaitis
Adolfas (Radviliškis), Astikas Ra-
polas, Atrōška (Švenčionėliai),
Augulis Petras (Ignalinas), Ba-
donavičius Rapolas (Lentvaris),

JURGIS VOLDEMARAS

IŠ PASAULIO POLITIKOS

Pagyvės prekyba su Sovietais?

Labai gerai politiniai ir eko-
nominiai klausimais informuotas
žurnalas "U.S. News and World
Report" spalio 8 dienos laidoje
patalpino straipsnį: "Ar Jungtinės
Valst. padės apginkluoti Rusiją?"
Straipsnis remiasi Department of
Commerce šaltiniais ir jame ran-
dame keletą labai įdomių infor-
macinių žinių ryšium su naujai
pertvarkytu draudimu parduoti
komunistiniams kraštams strate-
ginę medžiagą. Ligi šiol buvo už-
drausta parduoti komunistiniams
blokui net 1450 įvairiausių strate-
ginę medžiagų. Naujas parėdy-
mas šių strateginių medžiagų są-
rašą sumažino ligi 787. Sovietų
Sąjunga dabar galės Amreikoje
pirkti įvairias jai reikalingas me-
džiagas ir gaminius, išskyrus gin-
klus. Sovietų agentai galės ameri-
koniskose firmose užsakinėti net
tokius gyvybiniai svarbius gami-
nius, kaip fabriku mašinas, sunk-
vežimius, padangas, plieną ir net
neapdirbtą naftą. Ligi šiol pana-
šūs gaminiai buvo laikomi grynai
strateginiais ir apie jų pardavimą
sovietams nebuvo jokios kalbos.
Tiesa, Amerikos sąjungininkai, ku-
rie visus šiuos gaminius gaudavo
iš Amerikos, dažnai nesiskaitė su
embargo reikalavimais ir juos pa-
duodavo sovietams aplinkiniams ke-
liais. Dėlto Senate savo laiku bu-
vo nemažai triukšmo, ypač dar
vykstant Korėjos karui. Strategi-
nė medžiaga įvairiais aplinkiniais
keliais pasiekdavo netik Sovietų
Rusiją, bet ir komunistinę Kiniją,
kuri Korėjoje liejo sąjungininkų
kraują.

Tame pačiame straipsny iške-
liamas klausimas: ar Sovietų Są-

KALBOS APIE NUSIGINKLAVIMĄ

Jau aštuonių metų Jungtinių
Tautų diplomatai kalba apie nu-
siginklavimą, kai tuo tarpu visi
kraštai sparčiai ginkluojasi. So-
vietai kalbas apie nusiginklavimą
išnaudoja propagandai, kaltindami
vakarų valstybes nenoru bend-
radarbiauti ir atsisakyti savo ke-
slių sukelti naują pasaulinį karą.
Kiek kas tokiais sovietų propogan-
da itiki, kitas dalykas. Kodėl Ame-
rika ir kitos laisvos valstybės
randa noro ir reikalą diskutuoti
su sovietais nusiginklavimo pro-
blemas, kada visiems yra aišku,
kaip diena, kad sovietai niekad
nesutiks su bet kokia kontrole,
kiek tai liečia juos pačius? Man
rodos, tai daroma irgi grynai pro-
pagandiniais sumetimais. Jeigu
Amerika ir kitos Vakarų valsty-
bės atsisakytų kalbėti apie nu-
siginklavimą, sovietų propogandai
nebūtų ribų. Derybomis bandoma
iš jų rankų išmušti tą kokerį.

Šią savaitę J. T. Politinis Komi-
tetas pradės nagrinėti amerikiečių
ir sovietų pasiūlytus nusiginklavi-
mo planus. Svarbiausiu punktu
yra prez. Eisenhowerio pasiūly-
mas (praėjusią žiemą, po Bermudos
konferencijos) užkinkyti atominę
energiją taikos tikslams. Sovietai
iš savo pusės irgi pasiūlė uždraus-

Bagdonas Petras (Radviliškis),
Bakutis Pranas, Balnas Povilas,
Balsas Antanas, Balys bronius
(Radviliškis), Baltrūnas Balys
(Obeliai), Balčaitis Aleksas (Šiau-
liai), Balsevičius Povilas (Vilnius)
Bany Bronius, Bankauskas Flo-
rijonas, Bartusevičius Simas (Rad-
viliškis) (Nukelta į I psl.).

Kultūrinės AKTUALIJOS

PAGERBTAS V. S. JOKŪBYNAS

Spalio 10 d. Lietuvos Auditorijoje, Čikagos akademikių skaučių iniciatyva pagerbtas senas, daug nusipelnęs darbuotojas, Amerikos lietuvis Vincas S. Jokūbynas, peržengęs 81 metus. Perreitam "L. L." nr. rašėme apie V. S. Jokūbyno gyvenimą ir nuveiktus darbus. Čia tik norime pažymėti, kad jį pagerbti susirinko labai daug rinktinės lietuvių visuomenės.

Minėjimą pradėjo Akademikių skaučių Čikagos skyriaus pirminis O. Mendelevičiūtė ir žodį tarus, pakvietė vadovauti dr. M. Budrienę. Ji dėkojo talkininkams šį minėjimą ruošiant, išreiškė savo pagarbą sukaktuvininkui ir jo nuveiktiems darbams. Sekė gražūs, turiningi ir šilti sveikinimai. Sveikinimo kalbas pasakė: Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis, prof. V. Biržiška, L. Rašytojų d-jos pir. Ben. Babrauskas, studentų — Macevičius, SLA — dr. S. Biežis, SLA 217 kuopos vardu — adv. L. Šmulskystis, LAS vietininkijos Amerikoje pirm. J. Balčiūnas, "Sandaros" red. M. Vaidyla, "Margučio" — L. Vanagaitienė, J. J. Bačiūnas, adv. A. Oliš, dr. Al. Račkus, LTS — P. Linkus ir rašyt. A. Valentinas. Sveikinimai buvo pajavairinti Lenkaitės ir Lukoševičiūtės dainavimais ir G. Aleksionaitės skambinimais. Taip pat gauta sveikinimų raštu.

Svarbiausias Jokūbyno nuopelnas

Visos kalbos tęsėsi apie keturias valandas, todėl šiame reportage vien jų turinius patiekti, būtų ilgoka. Tenoriu pažymėti dr. Al. Račkus mintį, kad ateities istorikai aiškiai ir neklaidamai žinotų, kas iškovojo lietuviams tautybės teises Amerikoje, kas iškovojo tautybų surašymo metu atskirą skyrių lietuviams ir kas iškovojo oficialias teises lietuvių kalbai Vašingtone (daug kas nežino, kad prašymus ir raštus įvyriausiam amerikiečių valstybinei įstaiگا galima rašyti lietuvių kalba — jie ten bus skaitomi lygiateisiai su angliškais raštais ir jiems bus duodama teisinga eiga). Visas šias teises iškovojo V. O. Jokūbynas, o ne kiti, kaip linkę skelbti. Nuo savęs norisi pridėti, kad apie senųjų lietuvių darbus ir veiklą dr. Al. Račkus yra autoritetingas

kalbėti. Jis tai sekė, seka ir turi didžiulius rinkinius, įvairių laikraščių kompleksus, knygų, rankraščių, dokumentų ir kt.

V. Jokūbyno kalba

Visiems susirinkusiems plojant kviečiamas kalbėti ir sukažtintinkas. Jis kalba labai taisyklinga suvalkiečių tarme. Mintis dėsto stystemingai ir logiškai. Jis kalbėjo, kad lietuvių šalpos organizacijos Amerikoje atliko didelius kultūrinius darbus, kuriuos pameigti gali tik padėties nežinantieji. Seniau, prieš keliasdešimt metų, jos savo nariuose kėlė ir ragino pavyzdinę, dorą gyvenimą, ragino visus ir visur būti gerais lietuviams. Kova buvo nelengva, sunki, nes kovota ne tiek prieš lenkus, kiek prieš nutautėjusius lietuvius. Kun. A. Burba pirmas isteigęs lietuvišką Simano Daukanto d-ją, kuri neseniai likvidavosi. Lietuviai kunigai nekrikštijo vaikus lietuviškais tautiniais vardais, o primedavo itališkus, lenkiškus, angliškus ir kitų tautybių vardus. Bene pirmas kunigas pakrikštijęs Kęstutio vardu, tai buvo Waterbury kun. Gricius. Lietuvių tautos himnas nebuvo bažnyčiose giedamas ir nereikėjo jokios pagarbos. Atsilankius tremtiniui Lietuvos prezidentui Antanui Smetonai ir dalyvaujant Šv. Jurgio bažnyčioje pamaldose, pirmą kartą, visų kartu ir sustojus, sugiedotas himnas ir ta tradicija paliko. Baigdamas Jokūbynas pažymėjo, kad jis dar nenumato greito lietuvių išnykimo Amerikoje. Kad ir šiame susirinkime yra tiek daug jaunų veidų. Jis tik prašė visus glaudis prie lietuviškos spaudos, lietuviškų organizacijų. Po jo kalbos, sudainuota ilgiausių metų.

Pabaigai

Be minėtų asmenų, pagerbime dalyvavo (laikraščių atstovai: — "Laisvosios Lietuvos" — Alg. Guštaitis, "Naujienu" — Alg. Mackus, "Sandaros" — M. Vaidyla ir "Mūsų Vyties" — Br. Kviklyks), taip pat, eilė žinomų asmenų: p. Daužvardienė, p. Olienė, p. Alisė Stephens, D. Bylaitienė, dr. St. Budrys, dail. Vl. Vijeikis, žurn. J. Vaidelys, adv. Ch. Kal, J. Rimšauskas, J. Karvelis, Pranas Gudas ir kiti.

Tačiau buvo skaudu patirti, kad

ATĖJO VAKARAS Į GIRIĄ

(Partizanų daina prie laužo)

Atėjo vakaras į girią,
Atėjo ilgėsys pas mus,
Berželių šakos prasiskyrė
Ir pūtė vėjas nuo namų...

Prie laužo sėdi Laisvės broliai,
Akis įsmėigė į liepsnas;
Mintim palydi amžių tolin
Kovų ir nerimo dienas...

Plevenk, plevenk, miela liepsnelė,
Ir su mumis, drauge dainuok:
"Į laisvę veda mūsų kelias, —
Į kovą, nerimo dienas..."

Miškų tankmėj sumigo žvėrys,
Sumigo paukščiai ant šakų,
Tik mūsų akys liepsnom žėri, —
Širdis tik ilgisi audrų...

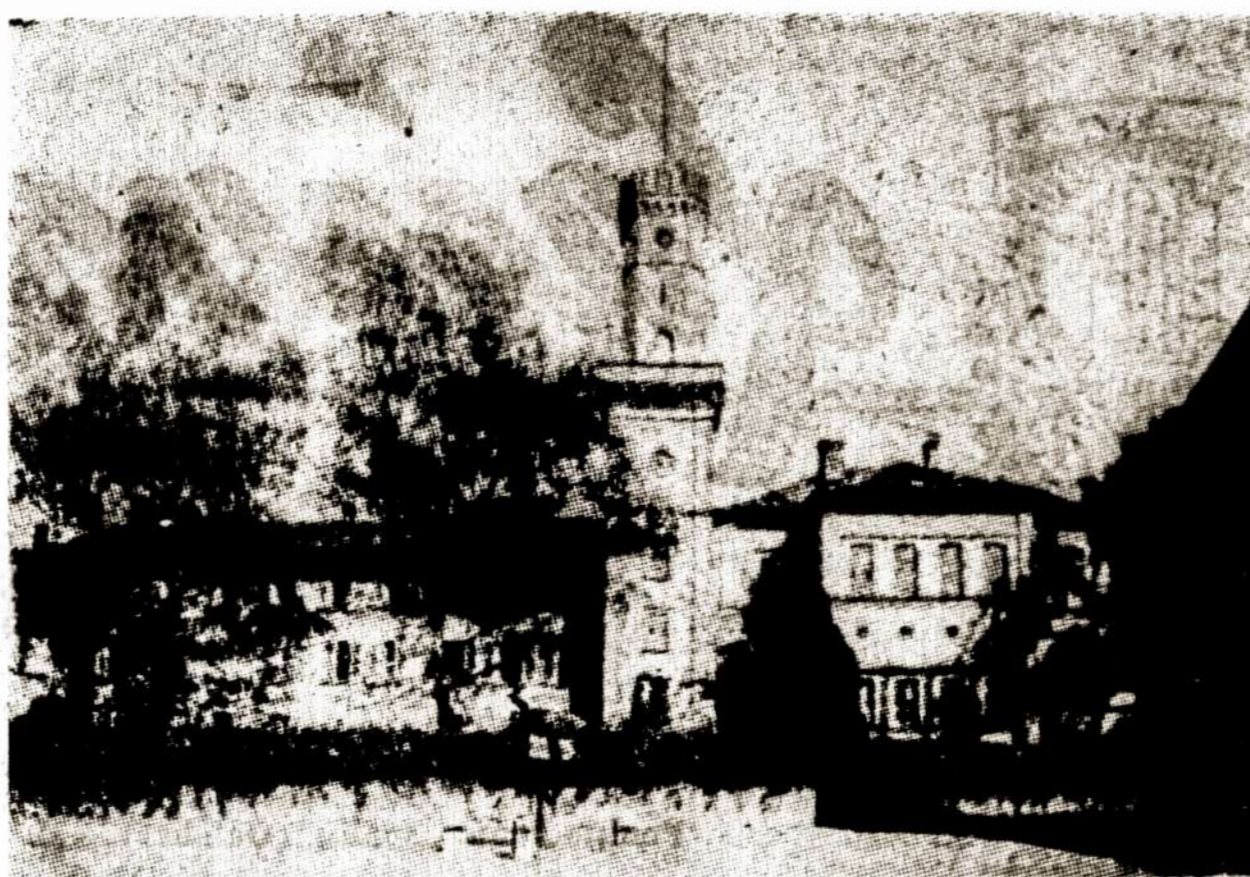
Atėjo vakaras į girią,
Atėjo ilgėsys pas mus,
Berželių šakos prasiskyrė,
Ir pūtė vėjas neramus...

sukaktininkas gyvena tikrame skurde ir neturi nei reikiamų drabužių, nei pinigų pakenčiamam maistui, o užėjęs bausis lietus (Čikaga neturėjo tokio lietaus nuo 1885 m.), užsėmė jo gyvenamą rūšį. J. J. Bačiūniui pasiūlius, čia pat sukakt - kui parinkta auką. Gauta ir sveikinimų su aukomis. Baigiant noriu prašyti dviejų dalykų:

1. Suorganizuoti žmoniškas sąlygas sukaktininkui,
2. Išleisti apie V. S. Jokūbyną monografiją ir jo raštus.

Šalpos reikalus siūlyčiau tvarkyti kokiai šalpos organizacijai. o spaudos reikalus tam komitetui, kuris surengė šį gražų Jokūbyno minėjimą (to komiteto pagrindu yra veiklosios akademikos skautės). Tiesa, pagerbimo metu visiems dalyviams nemokamai išdailintas leidinėlis (J. J. Bačiūno parašytas ir išleistas) apie Jokūbyną. Dr. Al. Račkus ūruošė IV. Jokūbyno rankraščių, redaguotų laikraščių, vertimų ir straipsnių parodą, kurią, turimais eksponatais dar papildė žurn. J. Vaidelys. Ji buvo nepilna, bet vistiek plačiai nušviečianti. Krito akin, visai taisyklinga lietuviška kalba rašyti sukaktininko rankraščiai, kas stebino visus.

Kęstutis Gardinas

Vasario Šešioliktosios Gimnazijos Rūmai Vakarų Vokietijoje

REMKIME VASARIO 16 GIMNAZIJĄ

Rašo dr. A. Palaitis
Racine, Wisc.

Neseniai spaudoj buvo paskelbtas Vasario 16 Gimnazijos Direktoriaus atsišaukimas į visus geros valios lietuvius. Tas atsišaukimas aiškiai parodo, kokioj finansinėj padėty dabar yra ta mūsų lietuvių išlaikymo įstaiga Vokietijoje. Kai ši gimnazija yra pavojųj, kiekvienas, kas dar jaučiasi lietuviu, turėtų žinoti šiuo reikalu savo pareigą. Be mūsų visų pagalbos ši mokykla neišilaikys.

Negerai, kad atsiranda žmonių, kurie kartais, kad ir nesąmoningais savo žygiais, tos mokyklos rėmimą sutrukdė. Ir tai ne eiliniai mūsų visuomenės nariai, bet net tokie, kurie save laiko visuomenės veikėjais.

Jei gimnazija dabar į sunkumus pateko, tai kas būtų, jei ji dar ir patalpų neturėtų. Mums visiems yra aišku, kad jos egzistencija priklauso nuo tikrumo, kad ji turės nuosavas patalpas. Todėl PLB Vokietijos Krašto Valdyba dėjo didžiausias pastangas, kad gimnazija tas patalpas turėtų. Ir reikia labai džiaugtis, kad to tikslo siekiant, du trečdaliai kelio jau nuėta. Jau tik vienas trečdalis už gimnaziją pirktus namus liko išmokėti.

Įvairūs rašinėjamai spaudoj, kad gimnazijos namai netinkamoj vietoj, kad už juos perbrangiai sumokėta, kad yra visokių trūkumų dėl nuosavybės teisių įgyjimo, šiandien yra ne laiku ir ne vietoj. Gyvenimo faktai į tokias aiškintimus jau yra davę puikiausius ir teisingus atsakymus. Tokie aiškintimai gali neigiamai veikti mūsų visuomenę, kuri šiuo atžvilgiu tu-

karo lauke. "Viskas jo veide būniam kare. Ten susipažįsta su komunizmu ir tampa karštas pasekėjas. Fabrike visur vadas ir bolševikų šnipas. Jo žvilgsnyje žinojimas ir ramumas. Šitie broūžai sugestijuoja Julij. Be to, sužavėjo italo žmoniškumas bei nuostabus draugiškumas. Jau pirmąją naktį barake atidavė Julijui vienintelę savo antklodę.

Grigorijus, buvęs batsiuvis, vėliau šventikas. Kūniškai silpnas, pasenęs, vien savo dvasia pasiliekęs. Kantrus, pamaldus, pasitikęs Dievu ir darąs raminančios įtakos kitiems, ypač Julijui. Tai tikras apaštališko nuolaidumo, nusizemimo ir meilės įsikūnijimas. Kairie laiko jį iškvaišėliu. "Jo barzda kaip ožio, bet jis kalba kaip kunigas (66)." Mylėt, mylėt, mylėt, sakė senis Grigorijus. Julijus liguistai prisiriša prie jo. Kai Grigorijus patenka ligoninėn, ar vėliau dingsta iš fabriko akiračio. Julijus labai kenčia, su dideliu vargu ieško jo, ilgisi, kaip savo išganymo.

Weissas valingas, judrus ir veiklus vokietis. Rūstus, griežtas darbininkams, netgi sadistiškas. Grigorijus siutina jį, kai jį smūgius atsako saldžia šypsena. Nusilpusį Grigorijų savo lėšomis gydo, kad vėliau įtikintų jį, jog fizinė jėga vistiek pranašesnė. Weissas atrodė granitinio kietumo ir šaltumo, bet savo viduje savotiškai jautrus, labai meniškios sielos. Menas jo idėja fix. Labiausiai susizavėjęs Fra Angelico. Rašė apie jo darbus mokslinę studiją, siekė būti meno istorijos dėstytoju, bet nebuvo pripažintas. Tai skaudžiausia. Daug kenčia dėl nelaimingų savo vedų ir dėl bauriai sužaloto veido

čiusių. Tad visi patriotai — lietuviai, neturėkim jokių abejonių, būkim vieningi, nenuilskim ir nelikim pusiaukely. Tik vieningai veikdami, galėsime daug padaryti.

Vasario 16 Gimnazijos išlaikymas parodo mūsų šavigarbą, mūsų vieningumą ir mūsų pasiryžimą kovoti dėl mielosios savo tėvynės laimingesnės ateities. Iš mūsų daug nereikalaujama. Mums tuo tarpu nereikia aukoti savo gyvybių, mums reikia tik vienu kitu doleriu paremti tuos visuomenės siekimus. Tai yra mūsų pareiga. Jei visi tą pareigą atliktume, tai tas mūsų kultūros židinys gražiai klestėtų.

Ateis laikas, kada mūsų Tėvynė kelsis iš griuvėsių. Mes galėsim tada ramia sąžine pasidžiaugti, kad apsaugojom tą brangųjį tautos žiedą — jaunuomenę, nuo ištautėjimo ir parvedem ją apsviestą, savoj mokykloj išauklėtą, mūsų Tėvynei gražesnės ateities kurti.

Mes matom, kiek mūsų žūsta visose imigracijos pakelėse. Jei ir visą savo jaunuomenę taip prauzdysime, ką atsakysime tiems, kurie mūsų tėvynę begindami šiandien nesibijo Lietuvos miškuose ar Sibiro taigose žiauriausiai mirčiai ir akis žiūrėti, kai jie paklaus, kur mūsų jaunimas, kuris turi būti tautos ir valstybės pagrindu? Ar mes tada galėsime prieš juos akis pakelti ir atsakyti, jog tai įvyko todėl, kad šykštėjom vieno kito dolerio, kad įvairūs tušti blizgučiai mus padarė kurčiais iš kenčiančios Tėvynės šauksmui.

Nors tos mūsų lietuvių išlaikymo įstaigos rėmėj kadrai gerokai išaugę, bet jie dar per maži, o ir esantįj nepakankamai stiprūs. Rėmėjų būreliai turėtų stiprėti. Nė vienas rėmėjų būrelis neprivalėtų atsilikti savo pareigose. Kur tik galima, ieškokim galimybių steigti naujus rėmėjų būrelius.

Svarbiausia neužmirškim, kad šiais mokslo metais gimnazija turi galutinai išpirkti savo namus. nes tik tada gimnazijos tolimesnė ateitis bus garantuota, kai jos pirkti namai bus visiškai išmokėti. Kiekvienas sąmoningas lietuvis turėtų nors ir mažą sumelę prisidėti prie to mūsų kultūros židinio ugdymo.

Kad mūsų rėmėjų kadrai augtų ir stiprėtų, reiktų juos tvirtiau apjungti. Reiktų kokios nors bendros rėmėjų vadovybės, kuri čia Amerikoje juos visus jungtų. Kai kuriose vietose yra įsisteigę

(Perkelta į 4 psl.).

KELIONĖ

A. Landsbergis, Kelionė. — Premijtuotas romanas. D r a u g o Bendradarbių Klubo leidinys 1954 m. Aplankas dailin. Vytauto L. Adamkevičiaus. 260 pusl. Kaina \$2.50.

Tai rinktinis iš rinktinųjų veikalas. D r a u g o tūkstantine literatūros premija apvainikuotas. — Kaip pripažintoji gražuolė, sakytumėm. Na, ir pats A. Landsbergis nėra iš eilinių ar prastųjų. Jis žygiuoja lankininkų (Literatūros Lankai) eilėse. Lankininkai, atseit progresyvius jaunėji, savo veliavon įrašė: "Gražinti beveik totaliai prarastą literatūrą, kaip estetinės kūrybos, nepriklausomybę, atstatyti normalią vertybių gradaciją, kuri paskutiniųjų metų periodinėje spaudoje infliacinės kritikos buvo visiškai sunaikinta, ir išlaikyti nuolatinį kontaktą su Vakarais". Tautiniu atžvilgiu: "Literatūros Lankai nesistengs garsiai deklaruoti patriotinių jausmų, bijodami tušciažodžiavimo ir manydami, kad pozityvi kūryba tautos išlaikymui yra reikšmingesnis dalykas, negu žodinis patriotizmas. (Lit. Lankai nr. 1)."

Visa tai jau skirtingai nuteikia ir sudaro tam tikrą aplinką ar pažiūrą. Tokį veikalą ar knygą perkam ir skaitom su ypatingu dėmesiu, ir didesni reikalavimai išplaukia.

Veikalo asim pastatytas Julius Laikūnas. Apie jį sukasi ir grupuojasi visi kiti, kaip užmauto rato stipiniai. Kartais ryšiai glaudesni, gilesni dvasinių išgyvenimų, o kartais tik sąlytiniai. Julius vienintelis ryškesnis lietuvis visame veikalė. Ir centriniu asme-

niu jis padarytas gal tik dėl tautinių motyvų, nes fabriko meistras Georg Weissas, vokietis, daug įdomesnis, siužetingesnis, platesnės natūros žmogus ir tikrai dramatiškas, jeigu ne tragiškas. Atskleidė išskendę šito žmogaus sielą — koks bus veikalas.

Veikale nėra ištisinės, tolydinės akcija paremtos fabulos. Daugiau mozaika — marga, tirštų stiprių dažu. Ateina ir praeina žmonės — daug jų — nežinai, nei iš kur, nei kam ir kur. Tai tam tikra laiko ir įvykių iškarpa, nelyginant traukinys dviejų stočių tarpe. Eina jis pilnas žmonių, čia šurpi katastrofa. Kas užmuštas ar sužeistas paliekamas, o kiti susitvarkę nuvažiuoja ir dingsta nežiniję.

Paseksim veikalo turinį iš eilės. Antroji bolševikų okupacija Lietuvoj neišvengiama. Šiurpūs ir siaubingi tebėra išgyvenimai iš pirmosios. Jaunuolis Julius blaškosi. Namiečių sugestijonuojamas ir pats nutaria gelbėtis vienuolyne. Pabuvęs kurį laiką vistiek ryžtasi bėgti į Vakarus. Kariniu traukiniu, prekiniam vagone, prigrūstam tokių pat nelaimingų žmonių, pasiekia Vokietiją. Čia vėl karo siaubo ir skurdo genamų žmonių maišatyje nutolsta į vieną miestą. Išlipa iš traukinio. Alkanas; išvargęs. Nei pastogės, nei jokios paramos. Visur pasibaisėtini naikinamojo karo vaizdai. Vokietija gyvena konvulsijose. "Julius sustojo vidury griuvėsių dykumos. Vienišas balkis, aplipęs sijomis ir plytomis, išbrėžė nakties dangun. Dūmelis vingiavosi iš plytų krūvo. Žmonės apaciųjė turėjo būti dar šilti. Plytos buvo šiltos. Atsi-

paladavęs tinko gabalas nukrito žemyn (41psl.)." Tokių vaizdų gau su, kur tik pravažiavo ar sustojo Julius.

Aplinkybių verčiamas Julius registruojasi darbo įstaijoj. Iš ten siunčiamas į lėktuvų fabriką, kur tūkstančiai įvairių tautų ir kraštų darbo vergų ir vergių. Gyvena barakuose — žiauri kasdienybė. "Eilė išblukusių žalių barakų, išmetančių pro savo duris būrelius darbininkų. Kūnai aplinkui, apvilkti mėlynais kombizonais, savomis prancūziškomis uniformomis ir žemėtaiš vatinukais, dar atsiuodančiais sovietiška žuvimi, turtingoje saulėje atskleidė visą savo skurdą ir sulysimą. Srovė tirštėjo ir nenutrūkstanti eisenavingiavosi kaip procesija (51)."

Barakai ir fabrikas, daugiau nieko. Uždaras, monotoniškas gyvenimas. Barake ir darbovietėj Julius suartėja su keleta vyrų ir pora moterų patraukia jo dėmesį. Iš vyrų ryškesni, ar stipriau pavaiduoti: Aramas, Lorenzo, Weissas ir Grigorijus.

Aramas armėnas iš Erevanas. Dainavo operoj, pardavinėjo kiaušles ir kilimus. Gašlus bobišius, nuolat trokštąs moterų ir lengvai laimįs jas. Nuosirdus, veikliai įsivakščiuojąs, bet vėl atlaigęs. Labai draugiškas, nuolat dalijasi mai su Julium. O maisto, be normos, jam niekad netrūksta. Moka gyventi. "Bobos turi raktus nuo maisto spintų, o jis turi raktą ir bobų širdis (49)." Julius pamilo jį, bet Lorenzo su panieka žiūrėjo: "Tikras traušas, jis nepritaptų ateinančioj visuomenėj (204)."

Lorenzo italas, kilęs iš Milano. Našlaitis nuo vaikystės, gatvės augintinis, vėliau bastūnas. Nusidan-

gino į Ispaniją. Dalyvauja pilietiniam kare. Ten susipažįsta su komunizmu ir tampa karštas pasekėjas. Fabrike visur vadas ir bolševikų šnipas. Jo žvilgsnyje žinojimas ir ramumas. Šitie broūžai sugestijuoja Julij. Be to, sužavėjo italo žmoniškumas bei nuostabus draugiškumas. Jau pirmąją naktį barake atidavė Julijui vienintelę savo antklodę.

Grigorijus, buvęs batsiuvis, vėliau šventikas. Kūniškai silpnas, pasenęs, vien savo dvasia pasiliekęs. Kantrus, pamaldus, pasitikęs Dievu ir darąs raminančios įtakos kitiems, ypač Julijui. Tai tikras apaštališko nuolaidumo, nusizemimo ir meilės įsikūnijimas. Kairie laiko jį iškvaišėliu. "Jo barzda kaip ožio, bet jis kalba kaip kunigas (66)." Mylėt, mylėt, mylėt, sakė senis Grigorijus. Julijus liguistai prisiriša prie jo. Kai Grigorijus patenka ligoninėn, ar vėliau dingsta iš fabriko akiračio. Julijus labai kenčia, su dideliu vargu ieško jo, ilgisi, kaip savo išganymo.

Weissas valingas, judrus ir veiklus vokietis. Rūstus, griežtas darbininkams, netgi sadistiškas. Grigorijus siutina jį, kai jį smūgius atsako saldžia šypsena. Nusilpusį Grigorijų savo lėšomis gydo, kad vėliau įtikintų jį, jog fizinė jėga vistiek pranašesnė. Weissas atrodė granitinio kietumo ir šaltumo, bet savo viduje savotiškai jautrus, labai meniškios sielos. Menas jo idėja fix. Labiausiai susizavėjęs Fra Angelico. Rašė apie jo darbus mokslinę studiją, siekė būti meno istorijos dėstytoju, bet nebuvo pripažintas. Tai skaudžiausia. Daug kenčia dėl nelaimingų savo vedų ir dėl bauriai sužaloto veido

karo lauke. "Viskas jo veide būniam kare. Ten susipažįsta su komunizmu ir tampa karštas pasekėjas. Fabrike visur vadas ir bolševikų šnipas. Jo žvilgsnyje žinojimas ir ramumas. Šitie broūžai sugestijuoja Julij. Be to, sužavėjo italo žmoniškumas bei nuostabus draugiškumas. Jau pirmąją naktį barake atidavė Julijui vienintelę savo antklodę.

Grigorijus, buvęs batsiuvis, vėliau šventikas. Kūniškai silpnas, pasenęs, vien savo dvasia pasiliekęs. Kantrus, pamaldus, pasitikęs Dievu ir darąs raminančios įtakos kitiems, ypač Julijui. Tai tikras apaštališko nuolaidumo, nusizemimo ir meilės įsikūnijimas. Kairie laiko jį iškvaišėliu. "Jo barzda kaip ožio, bet jis kalba kaip kunigas (66)." Mylėt, mylėt, mylėt, sakė senis Grigorijus. Julijus liguistai prisiriša prie jo. Kai Grigorijus patenka ligoninėn, ar vėliau dingsta iš fabriko akiračio. Julijus labai kenčia, su dideliu vargu ieško jo, ilgisi, kaip savo išganymo.

Sis apnuogintas faktas pritrėkia ne tik Julij, bet ir Weissą. Pasirodo, kad Weissas gerai žino esant savo žmoną paleistuvę ir neištikimą jam. Tuo tarpu jįsai kenčia ir rengia jai žiaurų kerštą. Ji turi būti paniekinta ir atstūta skaistaus patinkancio jai vyro. Toks buvo numatytas ir parinktas Julijus, bet... sugriovė visas viltis

ir galutinai susmukdė Weissą.

Julius daugiausia iš visų atrodė be savo būdo ir charakterio. Kązkoks pasyvus, pasimetęs, tarytum apkvašęs visuose tuose įvykiuose ir žmonių maišatyje. Kartais užsideda ir stipriau reaguoja į įvykius, net fizinę savo jėgą pavartodamas. Bet tai irgi akiai, impulsyviai. Toks impulsyvus ar instinktinis veiksmas, suteikęs jam herojaus garbę, kai jis, patraukdamas savo draugus, šoka į fabriko bokštą ir ginasi ten, kad išliktų neišvežti. Tada įvyko, kai sąjungininkų kariuomenė buvo čia pat, o vokietiai krovė į sunkvežimius darbininkus ir stengesi transportuoti juos. To herojiško žygio rezultatai tokie: sp' gust bomba ištaškė visus Juliaus draugus ir jį patį sunkiai sužeidė. Išsilaisvinęs iš bokšto, slenka jis į miestą. Pakeliui apalpa ir netenka sąmonės. Atsiduria ligoninėj. Čia ilgiausi klieidėjimai bei transsas. Lygiai 20 puslapių. Tame tron se iškraipytas fantastiniais pavidalais pasikartoja išpūdingesni įvykiai ir santykiai su artimesniais žmonėmis.

Šioje vietoje veikalas ar jo akcija nutrūksta, kaip ir pasibaigia. Sakau veikalas, sąmoningai nevertuju romanas, nes tai daugiau panašu į kroniką. Romanas gal tik todėl, kad taip reikalavo konkurso sąlygos ir patrauklesnė reklama knygai.

Animega

(Bus daugiau)

LAISVOJI LIETUVA

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

FREE LITHUANIA LITHUANIAN WEEKLY

Published every Thursday by
LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION
3157 So. Emerald Ave.,
Chicago 16, Ill.
Telephone: Victory 2-4372.

Vyr. redaktorius Vyt. Staneika.
Redaguoja Redakcinė Komitija.
Straipsniai ir korespondencijos re-
dakcija taisy ir talpina savo nuožiu-
ra. Nesunaudoti rankraščiai grąžina-
mi autoriams pareikalavus.

Pavarde ar slapyvardė pasirašyti
straipsniai ne visada išreiškia re-
dakcijos nuomonę.

Prenumerata:
Metams — 4.50; pusei metų —
2.50. Atskiras numeris 10 ct. —
Subscription per year — \$ 4.50;
6 months — \$ 2.50; 10 c. per copy.

LIETUVIŠKU KELIU

Būkime visi Lituanistikos Instituto nariai

Mūsų išeiviai, ypač JAV, ligi
šiول bendrimis jėgomis yra daug
nuveikę. Politinei veiklai bei po-
litinei lietuvių kovai Amerikoje
turi įsteigę ALTA, šalpos darbu-
BALFA. Buvo pasigendama tikrai
vienos centrinės mokslo įstaigos,
kuri suburtų apie save visus užsie-
nyje esančius lituanistus mokslin-
inkus ir rūpintųsi lituanistinio
mokslo darbo vykdymu. Prieš me-
tus ši taip svarbi kiekvienos kul-
tūros, o ypač mažos tautos gy-
venime įstaiga, buvo įsteigta. Tai
Lituanistikos Institutas, kuris su-
silaukė mūsų veiksmų, visuomenės
veikėjų ir pačios visuomenės
pritrimo.

Lituanistikos Institutas turės
puoselėti mūsų būdingąją kultūrą,
atskleisti ir ryškinti ją mums pa-
tiesiems, ypač priaugnantiems jauni-
muis, kuris dabartinėmis sąlygomis
maža arba nieko apie ją nepatiria,
o taip pat ir lietuviams. Bet
ypač svarbus instituto uždavinys
yra šiuo metu, kada mūsų tautai
grėšia ne tik fizinis, bet ir dvasi-
nis žudymas, genocidas. Todėl
laisvojo pasaulio lietuvių pareiga
yra išsaugoti ir plačiau paskleisti
tikrą supratimą apie lietuvių tau-
tos bei Lietuvos valstybės istoriją,
lietuvių kalbą, literatūrą, mūsų
moksline ir kultūrinę pažangą,
kada mūsų gimtoje žemėje tai ne-
bėra galima, ir viskas yra šališkai
nušviečiama.

Tai daryti laisvojo pasaulio lie-
tuviai yra atsakingi ne tikai prieš
savo pavergtuosius brolius, bet
taip pat ir prieš svetimtaučius, ku-
riems turi pateikti okupanto ne-
sužalotą lituanistinį mokslą. Šis
mokslas nėra kokias nors nebūti-
nai tereikalinga atitrukta nuo
šių dienų gyvenimo abstrakcija,
bet yra gyvas lietuviškas reikalas,
tolimesnės perspektyvos akimis
žiūrint, ne mažiau reikalingas, kaip
ir politinė laisvinimo kova ar šal-
pos darbas. Pagaliau ir pačiame
politiniame darbe daugeliu atvejų
negalima išsiversti be mokslini-
kų pagalbos. Lituanistikos Institu-
tas yra nesrovinė kultūrinė moks-
lo įstaiga, tad visų lietuvių būtų
pareiga ją remti. Instituto statu-
tas numato šalia tikrųjų instituto
narių — lituanistų mokslininkų,
dar išdo rūpintojus, kurių uždavi-
nyns yra rūpintis institutui lėšų
telkimu ir jų valdymu. Į Išdo Ta-
rybą šiuo metu įeina žinomi vi-
suomeninkai, dvasininkai, profesio-
nalai ir verslininkai. Kiekvien-
as toks narys atliks savo svarbų
vaidmenį institutui ir lietuvių bei.

Padidėjus lėšoms, institutas ne-
trukus galės išplėsti savo veiklą
ir pasirodyti su spausdintais savo
mokslininkų darbais. Tada galima
bus tikėtis paramos ir iš įvairių
Amerikoje ir kitur veikiančių fon-
dų. Šiuo metu jau yra galutinai
paruošta ar visai baigiama ruošti
nemaža tikrai vertingų veikalų,
kuriuos galima būtų tuojau išle-

sti. Paminėkime svarbesnius iš jų:
Lietuvos istorinė geografija (K.
Pakštas), apie senovinę lietuvių
religiją (Alseikaitė-Gimbutienė),
apie Vilniaus pilis (J. Puzinas),
Vilniaus miesto istorija (A. Šapo-
ka), apie 16 amž. lietuvių kultūri-
nį, religinį bei politinį gyvenimą
(Z. Ivinskis), lietuvių literatūros
bei kultūros istorijos studijos (V.
Biržiška), lietuvių rašytojų biogra-
fijos ir bibliografijos nuo seniau-
sųjų laikų (V. Biržiška), SLRKA
istorija (A. Kučas), Amerikos lie-
tuvų dainos (J. Balys), Vilniaus
Universiteto istorija (M. Biržiška)
ir visa eilė kitų.

Mums visiems turi rūpėti, kad
šie ir daugelis kitų vėliau paruoš-
tų darbų išvystytų dienos šviesą,
kad jie pagilintų mūsų žinias apie
lietuvių, Lietuvą bei jos kultūrą,
o kartu parodytų ir svetimiesiems,
kad mes esame verti užimti lygią
vietą laisvųjų kultūringųjų tautų
šeimos tarpe. Ne mažiau yra svar-
bu mums pasirūpinti, kad kiekvien-
as mūsų žymus mokslininkas,
kurių už gimtosios žemės ribų
gu ar kada bevaliosime paruošti,
susuktų parašyti savo darbus, o
institutą juos išleisti. Tai yra mū-
sų visų lietuvių tiek tautinė kul-
tūrinė, tiek ir visuomeninė parei-
ga. Ir mes tai galime padaryti,
kaip daugelis ir kitų tautų, įsikur-
damos panašius institutus bei mok-
slo akademijas, yra padariusios.

Kviečiame tad visus stoti Litu-
anistikos Instituto nariais ir tuo
būdu ji paremti moraliskai ir ma-
terialiskai. Kiekvienam nariui yra
teikiamas atitinkamas vardas pa-
gal jo įnašų į instituto išdą didu-
mą: Nario fundatoriaus, nario glo-
bėjo, nuolatinio nario, kurie pa-
aukvoja institutui ne mažiau kaip
\$1000, \$500 ar \$100 ir nario re-
mėjo, metinio nario, nario prita-
rėjo, kurie paaukvoja institutui ne
mažiau kaip \$25, \$10, \$5 per me-
tus. Čia minėtais nariais gali būti
taip pat draugijos, bendrovės ir
kitokie junginiai. Už ypatingus
institutui nuopelnus yra teikiamas
garbės nario vardas.

Tad, mielas tautietie, nepaliki
šio didelio kultūringo darbo nuo-
šalėje, bet tuojau pat stoki į Litu-
anistikos Instituto narių eiles. Šia
proga dėkojame ir tiems, kurie,
nelaukę ypatingo raginimo, yra
pirmieji atsuntę savo įnašus insti-
tutui. Sutikimą būti instituto
nariu, kartu su piniginiu įnašu
(auka) prašoma tuojau pat siųsti
šiuo adresu: Institute of Lithuanian
Studies, J. Kutra, Secretary,
2405 West 51st Street, Chicago 32,
Illinois.

Dr. Petras Jonikas
Lit. Instituto prezidentas
Antony J. Rudis
Išdo Tarybos pirmininkas
Dan Kuraitis
Išdininkas
Jonas Kutra
sekretorius

KVIETIMAS

Š. m. spalio mėn. 22, 23 ir 24 d. d. (penktadienį, šeštadienį ir
sekmadienį)

ŽEMAIČIŲ KLUBAS

3159 So. Halsted Street, švęs vienų metų gyvavimo sukaktį.
Svečiai bus vaišinami skaniais lietuviškais užkandžiais. Šokiams
gros plokštelių muzika.
Maloniai kviečiame Tamstą su draugais bei pažįstamais atsilan-
kyti.

Su pagarba Žemaičių Klubo Savininkai

RINKIMAI, BIZNIS IR TEISYBĖ

Rimas Čepulis

Rinkimai jau čia pat — lapkri-
čio mėnesyje. Rinkimų propogand-
os kovoje Amerikos ūkio padėtis
bus pats svarbiausias. Kitų tokių
smarkių argumentų nebėliko. Pre-
zidentą Eisenhowerį ir respubliko-
nus išrinko per praėjusius rinki-
mus daugiausia dėl to, kad jie pa-
žadėjo užbaigti karą Korėjoje ir
išvalyti Ameriką nuo komunizmo.
Respublikonai karą užbaigė, bet
žmonės apie tai jau užmiršo. Vā-
lymas nuo komunizmo susilaukė
savotiškai keistų rezultatų dėl se-
natoriaus McCarthy ginčo su ar-
mija. Daug žmonių iki nusibodi-
mo prisizūrėjo tų ginčų rodimio
televizijoje ir pamojo ranka. Vis
vien neaišku kas čia ir kodėl da-
rosi. Todėl neatrodo, kad tuo ar-
gumentu viena ar kita partija no-
rėtų labai operuoti ar tikėtis pa-
traukti daug balsų už savo kandi-
datus.

Taigi liko pats svarbiausias —
ūkiškas argumentas. Iš įvairių pra-
nešimų matyti, kad tose vietose,
kur yra daugiau bedarbių, nuotai-
kos darosi labai palankios demo-
kratams. Už tai, kad jų sūnus pa-

CHICAGOS DIDMIESTYJE REIKALAUOJA DARBININKŲ

Jau nebėra nei trijų mėnesių
iki Kalėdų. Tai laikas, kada Ame-
rikoje parduodama daugiausia vi-
sokių prekių. Kalėdų dovanos čia
vaidina didžiausią vaidmenį. Kaip
bus šiemet, kai vis dar nemažai
kalbama apie biznio ir ūkio atos-
lūgį? Gautos žinios iš didžiųjų
Chicago didmiesčio krautuvių y-
ra optimistiškos. Jos sako, kad jau
dabar tų didžiųjų krautuvių par-
davimai prašoka pardavimus, ku-
rie buvo tuo pačiu laiku praėjū-
siais metais. Jeigu neįvyks koks
nors pesimizmas, kuris atgrąšis

KIEK GAUSI, KAI SULAUKSI 65 METŲ?

Nors tas laikas (65 metų am-
žius) būtų dar ir tolakai, bet rei-
kia ir apie tai iš anksto pagalvoti.
Tas, kas dirbo iki 65 metų, tas su-
laukės to amžiaus gausa valdžios
pašalpa, vadinama socialinį drau-
dimą. Dabartinis Amerikos Kon-
gresas tas pašalpas padidino. Čia
žemiau duodame lentelę, kurią
verta iškirpti ir atskirti sau padė-
ti, kad reikalai esant galėtume
greit matyti, kaip kieno senatvės
reikalai atrodo.

Toje lentelėje (žemiau) paro-
dyta, kiek mėnesinės pašalpos gali
tikėtis tas darbininkas, kuris tu-
rėdamas 65 ar daugiau metų iš
darbo pasitraukė. Tos pašalpos

KAIP SKAITYTI

Imkime pirmą eilutę. Pirmoji
skiltis rodo 40 dolerių. Vadinasi,
jeigu darbininkas tuo laiku, kada
jis dirbo, uždirbdavo 40 dolerių
(ar mažiau) per mėnesį, tai jis
gaus savo pensijos 25 dolerius
mėnesį. (Tai rodo antra skiltis).
Dabar gaus 30 dolerių (tatai rodo
trečioji skiltis). Tokiu būdu rei-
kia suprasti ir visas kitas tolimes-
nes eilutes.

KIEK KAINUOJA NAMAS

Labai daug naujųjų ateivių per-
ka namus (kiti patys statosi). Tas
darosi todėl, kad būtų nuomos
aukštos ir sunku gauti sau patin-
kamą butą. Aišku, namų kainos
labai įvairios. Priklausomai nuo dau-
gelio aplinkybių. Čia duosiu, vien-
ą iš realaus gyvenimo paimtą ap-
skaičiavimą.

Namas mūrinis, senai statytas.
Dviejų butų, dviejų aukštų. Klek-
vienas butas iš šešių kambarių (jų
tape ir virtuvė). Už panašius bu-
tus tame miesto rajone moka nuo
85 iki 100 dolerių. Namų savininkas
duoda šildymą ir vienam au-
tomobiliui garažą.

Tokius namus parduoda už 20.
000 dolerių, už 22 ar 23 tūkstan-
čius dolerių. Paprastai paskolos
iš banko galima gauti 2/3. Atseit,
vieną trečdalį reikia pačiam imo-
kėti. Už paskolą — Hypoteką
("morgičius") bankai ima papras-
tai 5%. Gali būti ir kiek daugiau

leido iš karo fronto (Korėjos) mo-
tinos yra dėkingos Eisenhoweriui.
Bet dabar, kai jų sūnus atleidžia-
mi iš fabričių darbo — jom ima
noras balsuoti už demokratų. Mat
demokratai pagarsėjo darbų ir už-
darbių gausumu.

Reikia laukti, kad dabartinė
respublikoniška vyriausybė (fede-
ralinė) padidins ir pagreitins kai-
kuriuos valdžios užsakymus pramo-
nei, kad prieš rinkimus gautųsi
didelio darbo įspūdis. Gali ir
pavienios respublikoniškai nus-
teikusios pramonės ar kitokio biz-
nio įmonės imtis priemonių pada-
ryti teigiamą įspūdį. Gali pakelti
gamybą ir padidinti darbininkų
samdymą.

Yra žinoma, kad Amerikos kraš-
to gynyboje įstaigos labai greitai
laiku duos pramonės įmonėms už-
sakymus beveik už 12 milijonų do-
lerių. Tai nebus naujų pinigų, pas-
kyrimas. Tai bus iš tų pinigų, ku-
rie nebuvo išleisti iš praėjusių me-
tų biudžeto. Taigi, tų pinigų nie-
kas nebegalai sulaukyti. Užsakymai
dalykas tikras.

REIKALAUOJA DARBININKŲ

pirkėjus nuo didesnio išlaidumo,
Kalėdų sezono laiku, tai laukiama,
kad Kalėdų sezonas Chicago pre-
kybai bus net geresnis, negu pra-
ėjusiais metais. O tas savo ruožtu
reiškia didesnį, kad ir sezoninį,
darbo jėgų pareikalavimą. Reika-
lingas papildomas skaičius parda-
vėjų, vyniotojų, pakuotojų, sąsakai-
tininkų, transportuotojų ir pana-
šiai. Šiam Kalėdų sezonui numa-
toma tokių papildomų darbininkų
samdyti net gi daugiau, kaip
pėnai.

TA LENTELE?

dydis priklauso nuo to, kiek tas
darbininkas uždirbdavo per mė-
nesį, kai jis dirbo. Atsiminkite,
kad toje lentelėje viskas apskai-
čiuota vienam mėnesiui (nepama-
nykite, kad vienai savaitei!).
Pažūrėkite ir pamatysite toje
lentelėje tris skiltis.

Pirma skiltis rodo darbininko
vidutinį mėnesinį atlyginimą, ku-
rį jis gavo tada, kai dirbo.
Antroji skiltis rodo, kiek tas
darbininkas gaus savo mėnesinės
pensijos iki šio laiko (žinoma, su-
laukė 65 metų amžiaus).

Trečioji skiltis rodo, kiek pensij-
os toks pat darbininkas gali gau-
ti pagal naują įstatymą.

\$ 200	\$ 70.00	\$ 78.50
\$ 220	\$ 73.00	\$ 82.50
\$ 240	\$ 76.00	\$ 86.50
\$ 260	\$ 79.00	\$ 90.50
\$ 280	\$ 82.00	\$ 94.50
\$ 300	\$ 85.00	\$ 98.50
\$ 320	\$ 88.00	\$ 102.50
\$ 340	\$ 91.00	\$ 106.50
\$ 350	\$ 94.00	\$ 108.50

Šita lentelė rodo tiek vieno žmo-
gaus pensiją. Bet kiek gi gaus tas
darbininkas, kuris turės 65 metų
amžiaus žmoną? Į šią klausimą
atsakysime kitą kartą — duosime
tuo reikalu kitą lentelę. Vėliau
paimformuosime, kas gali ir kas
negali gauti tokios pensijos.

IR HYPOTEKA ("MORGICIAI")

ir kiek mažiau.
Jeigu gausi iš banko, pavyzdžiui,
paskolą 13 tūkstančių dolerių, už
5% metinių palūkanų ir paskolos
išmokėjimas per 15 metų, tai tavo
mėnesinis mokėjimas drauge su
paskolos grąžinimu ir palūkanomis
bus 103 doleriai. Be to, tas
bankas, kuris davė paskolą ir pa-
ėmė hypoteką dar reikalauja, kad
kas mėnesį dar įnešumt į banką
tam tikrą sumą, iš kurios vėliau
galėsi sumokėti nekiliojamo turto
ir draudimo mokesčius.

Be to, dar reikia turėti vienkar-
tines išlaidas, už banko ir advoka-
to patarnavimą, už dokumentų su-
darymą ir panašiai. Tatai taip pat
gali sudaryti apie 200 dolerių, jei-
gu imsi 13.000 dolerių paskolą.

Dar kartą noriu pabrėžti, kad
tai tik pavyzdinis — provizorinis
skaičiavimas. Gyvenime gali vi-
sai būti. Bet informacijai ir tatau
gali būti naudinga.

CICERO ŽMONĖS IR JŲ DARBAI

Bronė Labin ir Ponia Radinskienė prie gražios Radinskių vasarvietės

Ne visi žino

Cicero yra, turbūt, pats lietu-
viškiausias miestas iš visų Ame-
rikos miestų. Lietuviai čia gyvena
nuo pat Cicero įsikūrimo. Kaip ir
visur kitur, taip ir Cicero, yra gan
didelis skaičius svetainių, kurių
savininkais yra ir senosios kartos
lietuviai ir tremtiniai. Žinoma,
svetainių dideliu skaičiumi gal ir
nevertėtų labai džiaugtis, bet jos
yra neišvengiama būtinybė, kaip
ir daugelis kitų dalykų.

Svarbu, kad tos svetainės, ku-
rių savininkai yra lietuviai, būtų
tikrai lietuviškos ne vien iš vardo,
bet ir lietuviškam reikalui tar-
nautų. Daugumas atsimena, kad
Kaune anais laikais buvo viena
kavinė, kurioje spaudos žmonės ir
šiai politika bei įvairiais įvykiais
besijodamą žmonės, kuo ne re-
guliariai susitikdavo, diskutuoda-
vo ir įspūdziais pasikeisdavo. Men-
tų Kauno kavinę labai primena
viena Cicero svetainė, kurios sa-
vininkė yra Bronicė (Bronė) La-
bin.

Jos svetainė yra pačiame Cicero
lietuviškumo centre. Būtent —
4837 W. 14 Street, Cicero, Illinois.
Pati tos svetainės savininkė ir ve-
dėja yra Amerikoje gimusi ir A-
merikoje išimokslinusi lietuvaite
Bronė Labin. Jos tėvai yra nuo
Girkalnio — Raseiniai. Ji pati yra
buvusi Lietuvoje apie metus lai-
ką, bet tada ji buvo 5 metų. Sup-
rantama, nieko atsiminti negali.

Antroji svetainė, kurios sa-
vininkė yra Lietuvoje gimusi ir A-
merikoje išimokslinusi lietuvaite
Bronė Labin. Jos tėvai yra nuo
Girkalnio — Raseiniai. Ji pati yra
buvusi Lietuvoje apie metus lai-
ką, bet tada ji buvo 5 metų. Sup-
rantama, nieko atsiminti negali.

Antroji svetainė, kurios sa-
vininkė yra Lietuvoje gimusi ir A-
merikoje išimokslinusi lietuvaite
Bronė Labin. Jos tėvai yra nuo
Girkalnio — Raseiniai. Ji pati yra
buvusi Lietuvoje apie metus lai-
ką, bet tada ji buvo 5 metų. Sup-
rantama, nieko atsiminti negali.

Antroji svetainė, kurios sa-
vininkė yra Lietuvoje gimusi ir A-
merikoje išimokslinusi lietuvaite
Bronė Labin. Jos tėvai yra nuo
Girkalnio — Raseiniai. Ji pati yra
buvusi Lietuvoje apie metus lai-
ką, bet tada ji buvo 5 metų. Sup-
rantama, nieko atsiminti negali.

UŽDARBIŲ, STREIKŲ IR VIRŠVALANDŽIŲ ATEITIS

Darbininkų unijos numato šie-
met reikalauti valandinio uždar-
bio pakėlimo nuo 10 iki 15 centų
valandai. (Tai bendrai imant).
Spėjama, kad dabartinėse Ameri-
kos ūkio sąlygose toks pakėlimas
vargiai ar bus pasiektas. Greičiau-
sia bus pasitenkinta 2 ar 4 cen-
tais. Svarbiausioji uždarbių pakė-
limo priemonė (žinoma, iš darbi-
ninkų pusės) streikas — šiandien
yra rizikingas ir sunkus reikalas.
Daug yra žmonių, norinčių dirbti

KAS IR IŠ KUR GINS MUS NUO ATOMO?

Amerika vis rimčiau ruošiasi
apsigynimui nuo sovietų atomi-
nių bombų. Miestų ir civilinių gy-
ventojų apgynimui yra jau seniau
sudaryta speciali įstaiga, kurios
direktoriumi yra Val Peterson.
Pirmiau tos įstaigos štabas buvo
Washington, D. C. Dabar persike-
lė į Battle Creek, Mich. Toliau
nuo Washingtono, arčiau prie Chi-
cago. Spėjama, kad Washingto-

ŠVEICARIJOJE DAUG AUKSO, BET NERAMU

Šveicarija turbūt bus pirmas
kraštas po šito karo, kuris turi
daugiau aukso, negu reikalinga jų
popieriniams pinigams padengti.
Planuojama ten, kad ir dalinai,
paleisti auksinius pinigus ir apy-

BLOGAI — PER DAUG ANGLIES' AMERIKOJE

Amerikos anglies pramonė nuo
lat negaluoja dėl to, kad niekas
nepajėgia tiek daug jos nupirkti,
kiek iškasama. Šiuo laiku žemės
paviršiuje jau tūno apie .80 mili-
jonų tonų akmens anglies. Yra
nutarta išsiųsti užsieniui apie 10

rašo), kai mato, kad kas nors lie-
tuvams negero ten pasirodo.

Gal todėl, o gal ir dėl kitų prie-
žasčių čionai, šioje svetainėje, dau-
giausia koncentruojasi tremtiniai
intelektualai ir spaudos žmonės
Pači Bronė tuo džiaugiasi ir sako,
kad ji tik iš tremtinių išmoko
tikrai lietuviškai kalbėti ir pra-
dėjo suprasti nepriklausomos Lie-
tuvos gyvenimą, kuris taip dar
neseniai čia buvo iškreipiamas ir
neigiamai atpasakojamas. Bronė
Labin yra išauginusi dukrą Geral-
diną, kuri yra baigusi komercijos
kolegiją ir turi intelektualiską
darbą Amerikoje.

SOPULINGOSIOS DIEVO MOTINOS DRAUGIA

Š. m. spalio 10 dieną surošė
šaunią metinę vakarienę Šv. An-
tono parapijos svetainėje.
Vakarienė pradėta nuotaikinga
prel. Ign. Albavičiaus malda.
Pietums besibaigiant, "Laisvo-
sios Lietuvos" redaktorius Vyt.
Staneika pasakė turiningą kalbą,
išskeldamas meilės, ypačiai, moti-
nos meilės reikšmę lietuviybės iš-
laikyme ir lietuvių kasdieniniame
gyvenime.

Nežiūrint didžiulio lietaus, su-
sirinko gražus būrys svečių iš Ci-
cero ir Chicago. Čikagiečių tarpe
matėsi Ona ir Liudas Kronai, An-
tanas Balčiūnas Plestys ir kt.

Sopulingosios Dievo Motinos
Draugija, kuriai pirmininkauja
Francis Dautaitienė, visus pavai-
šino gardžiais valgiais, šiltu žodžiu
ir jautria širdimi; o Cicero Lietu-
vos Kareivijų Draugystės Pirmi-
ninkas Kazys Šimkus pasirūpino,
kad nuo kalbų ir dainų įkaitę go-
mūriai nesupleišėtų.

A. B.

ir už mažesni atlyginimą. Yra sti-
pri tendencija reikalauti, kad dar-
bo savaitė turėtų 35 valandas, ir
kad per tas 35 valandas darbinin-
kas tiek pat uždirbtų, kaip dabar
per 40 valandų. O kas dirbs dau-
giau kaip 35 valandas, tas turėtų
už jas gauti atlyginimą, kaip už
viršvalandžius. Ta idėja taip pat
labai patraukli. Bet ūkio padėtis
tokiam dalykui nėra patogi. Mat,
kai kurie darbdaviai siūlo darbo
savaitę prailginti iki 44 valandų.

nas gali būti vienu iš pačių pirmų
jų atominių bombų taikinių. To-
dėl iš ten ginti kraštą nuo atomi-
nių bombų vargiai ar būtų pato-
gu. Bet gi svarbiausia nuo atomi-
nių bombų apsigynimo priemonė
vis dar pasilieka — išsikraustymas
iš didmiesčių. Nemažas kiekis mie-
stiečių (kurie tik pajėgia) parduo-
da namus (ar išnuomoja) ir per-
ka ūkius ar ūkelius.

varą. Bet gi jaučiama, kad bent
dalis turtingųjų šveicaričių perka
namus ir nekiliojamąjį turtą už
Europos kontinento ribų. Jie ne-
numato ramios ateities nei Švei-
carijai nei Europai.

milijonų tonų, kaip pagalba ki-
tiesiems kraštams. Bet vis vien tai
tik "lašas jūroje".

Trys didieji Čikagoje

Retai kada Čikaga matė taip gerai pastatytą veikalą, kaip spalių 4 d. Marijos aukšt. mokykloje, kada, kaip sakoma, dalyvavo trys didieji teatro šulai — Petras Vaičiūnas, Henrikas Kačinskas ir Stasys Pilka. Juk veikalo "Naujieji Žmonės" autorius Petras Vaičiūnas yra žymus mūsų poetas — dramaturgas, davęs mūsų lietuviškai scenai per dvidešimt veikalų, kurie ejo geriausių pasisekimu po visą Lietuvą, o šiuo metu ir tremtyje. "Naujieji Žmonės" Čikagoje ejo aštuntą kartą, bet pastarasis visus nustelbė, kai scenon pirmą kartą Čikagoje pasirodė žymiausias mūsų aktorius Henrikas Kačinskas, o galutinė režisūra — aktorius veterano Stasius Pilkos. Šį kartą nieko nesiskyrė nuo Kauno pastatymo, tą ir sveikinusi minėjo. Leistas į pastatymo smulkesnias ir kiekvieną aktorių charakterizuoti, tai laikraščio skiltys užimtu daug vietos, todėl pasitenkime nors trumpai apibūdinti. Vienok kaip daugumas jau iš kelerių metų atgal pastatymais buvo apvilti ir daug kas neatėjo, bet kiti atėjo, kad pamatytų seniai matytą tik Kauno scenoje brangių aktorių H. Kačinską, kuris Kauno publikos buvo mėgiamiausias. — Atėjo, bet abejojo kitas ir lyg tyčia neapsirikio, kai savo graši režisūroje pridėjo ir pats aktorius H. Kačinskas. Visi savo roles puikiai atliko, tik kiek primestina Raudoniui, atlikusiam majoro rolę, kai trūko drausmės, charakterio, bet pabaigoje ir pats pajuto. Ir veikalui nieko nepakenkė. Įmant pačią stambiąją žuvį — H. Kačinską, tai grafo rolėje nieko nesikyrė nuo pasirodymų Kaune. Žinoma, kai paskutinį kartą vaidino šią rolę, buvo 1936 m. ir šiame vaidmenyje buvo turėjęs per 40 pastatymų. Bet, kaip pats aktorius sako, tik du kartus buvo geriausiai įvertintas, tai Vėdžiogaloje, kai lenkai dvarininkai ant rankų nešiojo ir Kaune, kai spektaklin atsilankė iš Varšuvos atvykę profesionali lingvistai, jiems patiko tarena ir nustebė, kad aktorius yra ne šnekamosios, literatūrinės tarmės vaikas, bet žemaitis, o kiti — P. Kubertavičius, nustebė jo nemokėjimu kirčiuoti. Tenka pasakyti, kad H. Kačinskas peršventė savo scenos darbo trisdešimtmetį, o tai buvo 1923 m., kai pirmą kartą Kauno teatro scenoje pasirodė ir tuometinis režisierius A. Glinskis nustebė, patekus teatrui su visais aktorius gabumais

A. Gulbinskas

DIDELIS BANDYMAS, MOBILIZACIJA

Vokietijoje likęs mūsų tremties jaunimas, po ilgo trenkimosi barakų ir apgraiutų kareivinių pastogėse, šiuos naujuosius mokslo metus pradėjo nuosavuose GIMNAZIJOS NAMUOSE, — po savų stogų. Jau galės ramiau mokintis ir rimčiau pasiruošti ateities darbams. Lietuvių bendruomenės valdyba ir gimnazijos vadovybė, nors ir pavėluotai, bet dar laiku nupirko VASARIO 16-tosios gimnazijai savus namus — savą pastogę. Dabar jaunimas be baimės atsidurti gatvėje daug vaizdžiau ir su didesne energija rody svertimiesiems lietuvių tautos veržimasis į laisvę. Visų laisvų lietuvių, pasklidusių po visą laisvąjį pasaulį yra pirmoji pareiga su visa energija paremti šią vienintelę pasaulyje laisvą lietuvišką mokyklą.

Subruskime. Paskelbkime dalinę pinigų mobilizaciją ir visi vie ninga parama vainikuokime Vokietijos lietuvių ryžtą įgyti savus namus savai mokslo įstaigai. Padėkime laiku namų pirkimo sutartį ištesėti. Sumokėkime dar likusią skolą! Leiskime tremties lietuviui įgyti dar didesnę svertimiesiems pasitikėjimą. Težino visi, kad lietuvis moka ir pasibart ir vieningai naudingą darbą dirbti.

Čikagoje visuomenės išrinktas komitetas pinigų vajui praveisti VASARIO 16-tos GIMNAZIJOS rūmų skoloms apmokėti rudens proga dar kartą kreipiasi į visus pavienius tautiečius, visas organizacijas, klubus ir chorų tuojau

H. Kačinską. Nuo to laiko iki dabar yra atlikęs per 400 vaidmenų ir šiandien tų rolių nėra pamiršęs ir dalyvavęs per 1.500 pastatymų. Tai skaičiai, kurie jau pasako apie aktorių, bet neįsivaizduojame realiai, literatūros vakaruose deklamavimai, kas dar tiek duotų. Bendrai, aktorius H. Kačinsko įnašas, nors ir žiauri tremtis sutrukdė, bet teatro scenon didžiausias ir teatro istorijoj užims žymiausia vietą. Tuo pačiu ir kiek tenka paminėti ir teatro vilką — Stasį Pilką, kuris, nors metelių dar nesėnų, bet teatro nukamuotas su teatru nesiskiria, — jei ne scenoje, tai režisūroje, ir šiame spektaklyje jautėsi stipri ir St. Pilkos ranka.

Dėl dekoracijų "Naujuose Žmonėse" ir tektų primesti, tai nebuvo vienodumo ir tas ryškumas stebė veikalą charakteri. Bet tai pajunta tik teatro kritikas, o publikai patiko. Šis "Naujų Žmonių" pastatymas nieko neapvylė, bet geriausiai nuteikė ir toks užsirekomendavimas duoda garantijų teatru gyvuoti. Bet pas mus niekad nesibaigia intrigos, pavydai, kerštai. Viena, reikia jau užmiršti, kad nebūkime patys sau priešai ir nebūkime priešai ir medžiaga. Tremtyje — Europoje, kai buvo gyvenimo sąlygos sunkios, ir tai gražiai sugyvenome, o Amerikoje — viskuo pilni ir sotūs, savęs nepažįstame ir atsižadame. Tik prisiminkime, kad Čikagoje prieš kelerius metus buvo net keturi, vėliau trys teatrai ir besišokinėdami nustumė iki vieno, kuris pirmuoju pradėjo ir teatralų profesionalų vadovaujamas. Taigi, belieka visiems teatralams jungtis prie vieno teatro, priešakyje su H. Kačinsku ir tuo pačiu pačiai visuomenei nesiskaldyti ir neieškoti kokių stebuklų ir, be darbo, garbe dangstytis. Kultūringas buvo mostas padarytas mūsų branga aktorius H. Kačinsko, kuris savo atvykimu stengėsi pasirodyti ne tiek scenoje, kiek eiti vienybėn ir dirbti vieningą, pozityvų darbą. To turime neužmiršti ir įgyvendinti.

Spektaklis pasisekė puikiausiai. "Dainavos" ansamblis įteikė ir išresą, o šiaip sveikinusi — šiltais žodžiais ir gėlių puokštėmis aktorius pagerbė. Salė pilnai prikimšta, kad niekad taip nebuvo. Tad gi trys didieji scenoje nieko neapvylė ir paliko geriausiųs prisiminimus.

A. Kairaitis.

Kam yra patogiau kitaip siūsti (per banką, BALFĄ), prašoma tai daryti laisvai. Nors ilgiau, bet aukos pasieks tikslą. Jeigu kam susidarys kokie sunkumai su persiuntimu, o ypač su mažesniais sumomis, Čikagos komitetas mielai tarpinkauja. Šiuo atveju prašoma siūsti aukas komiteto pirmininkui Ant. Gulbinskui, 6324 So. Bishop St., Chicago 36, Illinois.

Jeigu kam nors rinkliai praveisti reikėtų aukų lapų, mums paraškite ir tuojau gausite tiek, kiek reikalinga.

Skubiai mobilizuokite, nes jau baigė rugšėjis ir po orą balliai voratinkliai draikos be vėjo... Rudens pareigos šaukia, o jaunos širdys ir jaunos sielos pagalbos laukia. Neleiskime mūsų jaunimui žūti svertimųjų bangose!

Laukiame ir tikimės visų bendro darbo svarbiame lietuviybės išlaikymo tikslui. Geresniam vajuos pravedimui, laukiame patarimų, ir iš kiekvieno lietuviuo nuosirdžios kad ir mažiausios, aukos.

Artėjančių Naujųjų Metų programa tikime, kad galėsime pasakyti kiekvienas prieš savo sąžinės balsą: ATLIKOME SAVO "PAREIGĄ GARBINGAI. Vasario 16 Gimnazijos namai MŪSŲ ir jau be skolių.

Čikagoje Vasario 16-tos Gimnazijos rūmų vajuos reikalais prašoma kreiptis pas A. Gulbinską telefonu: PROSPECT 6-6476. 6324 So. Bishop St., arba pas P. Kavaliūną telefon: VIRGINIA 7-4998.

Rūmų išpirkimo vajuos Komitetas Čikagoje

Iš Chicago stambesniems sumoms pasiuntė per Liet. Mokytojų Sąjungą:

1. Pasaulio Liet. Inž. ir Archit. sąj. O. V. — — 25.00
2. Chicago Liet. Fronto Bičiuliai — — — 32.00
3. Skautų Vycių parengime "Pelenė" surinkta — — 12.00
4. Tėvynės Myletojų Dr. ja per Dr. A. Garmą — — 18.00
5. Braižybos kursai per p. Abramiką aukoję — — 39.00
6. Miami, Florida Lith. Folksong and dance par p. Družilauką — — — 50.00
7. Būrelis Nr. 138 per p. Reklaitį — — — 55.00
8. Smulkios sumomis surinkta aukų lapais — 1512.30

Tai pasiųstas daugelio rinkėjų p. p. mokytojų, kurių tarpe pažymėtinas uolumas p. p. Aleks. DUNDULIS — 245.00 dol., Algim. MARKEVIČIUS — 209.00 dol., K. Barzdukaitė — ČEPIENĖ — 161 dol. ir nuosirdžioji jaunųjų globėja p. Alicija RUGYTĖ — 58.17 dl. Be šių sumų, paraginūs kitas organizacijas ir iš čia persiūsta per 1.258 doleriai.

Chicago visuomenės išrinktas Komitetas rūmų vajui praveisti jau pasiuntė 335 dolerius. Šiuo metu aukos vėl pradėjo plaukti į komiteto kasą: Būrelis 108 per p. D. Slezevičienę — 54 dol., Rockfordo ALTO ir BALFO Skyriai — 45 dol ir kt.

(Tąsa iš 2 psl.)

tam tikri rajoniniai rėmėjų komitetai. Tokie komitetai jau veikia Wisconsin valstybėj ir Čikagoj. Ar nereikėtų eiti prie to, kad sudaryti platesnio masto rėmėjų vadovaujantį organą — tam tikrą centrą? Manychiau, jog būtų labai pageidaujama, kad Čikagoj veikiantis rėmėjų komitetas, kaip centre esantis, imtųsi iniciatyvos ir suauktų platesnį rėmėjų pasitarimą, ir kurį būtų pakviestas Wisconsin veikiantis komitetas ir kiti komitetai, jei tokių jau ir kitur yra, ir šiaip kiek galint daugiau būrelių vadovų ir rėmėjų. Toks pasitarimas būtų labai naudingas. Jame galima būtų aptarti daug Vasario 16 gimn. ir bendrą Vokietijos krašto lietuvių švietimo (vargu mokyklų) svarbių klausimų. Yra labai daug klausimų, kuriuos galima būtų išrišti tik tokiame bendresniame rėmėjų pasitarime. Nuo tų klausimų vienokio ar kitokio išrišimo daug pareitų visas rėmimo pasisekimas.

DETROIT, MICHIGAN

— LAS Detroito skyriaus įstėjimui daug moraliniai pagelbė gerb. "L.L." vyr. redakt. Vytautas Staneika, p. J. Balčiūnas, Marija Sims, ponai Paužai ir visa eilė patriotiškai nusiteikusių lietuvių. ALRB Klubas suteikė proą su Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio idėjomis supažindinti platesnę lietuvių visuomenę per radiją. Ponai Eugenija ir Vladas Paužai savo namuose padarė labai jaukų, šėmimą svečiams ir vietos LASo vėikėjams.

— LAS Detroito skyrius savo pirmuosius veiklos žingsnius pradeda su tvirtu ryžtu dirbti dėl Lietuvos Laisvės ir lietuviybės išlaikymo. Skyriaus valdyba antrame posėdyje, š. m. rugšėjo 25 d., apsvačiusi visas, pagal Sąjūdžio programą ir įstatus, skyriui veikti galimybes, skelbia sekančias savo veikimo gaires:

1. Savo veikloje stątsim pirmon eilėn Tėvynės meilę, tautiškumą ir Tėvynės laisvę.

2. Glaudžiai bendradarbiausim su Lietuvių Tautine Sąjunga, Lietuvių Rezistencine Santarve, Laisvės kovotojais ir Lietuvių Studentų Santara.

3. Sieksime bendravimo su visomis lietuviškomis organizacijomis ir sąjūdziais, dirbančiais dėl Lietuvos laisvės ir lietuviybės.

4. Stengsimės lietuvių tarpe kelti sąmoningumą Lietuvos atgimimui ir atstatymui.

5. Organizuosime diskusines paskaitas aktualiomis kultūrinėmis ir politinėmis temomis.

6. Artimiausiu laiku steigime LAS moterų skyrių, kurio uždaviniai bus: lietuviybės išlaikymas, kultūrinė veikla ir savišalpa.

7. Šias veiklos gaires statome LAS nustatytos programos rėmuose.

— Čiurlionio Ansamblio koncertas įvyks spalių 16 d. 7. val. v. Western High School auditorijoje, 1500 Scotten. Koncertą rengia Lietuvių Bendruomenės Detroito skyrius. Bilietai platinami "Neringos" knygyne, 1906 25th Street.

— Spalių 10 d. International Institute patalposje įvyko Detroito Liet. Kultūros Klubo susirinkimas, kuriame Dr. J. Pikūnas skaitė paskaitą apie šiandieninę psichologiją, nušviesdamas to naujo mokslo paskirtį ir apimtį.

— Spalių 2 d. įvyko Detroito skautų ir skaučių vakaras — lauzas. Pastebėtina, kad vakaro suruošimui daug pagelbėjo skautų — čių tėvai. Toks sujungtų rankų darbas yra sveikintinas.

— Liet. Tautinės Sąjungos Detroito skyrius yra numatęs surengti ateityje smuikininkės Kuprevičiūtės ir pianisto Kuprevičiaus koncertą.

— BALFO Detroito skyriaus susirinkimas šaukiamas spalių 17 d. po pamaldų buv. Liet. Svetainės salėje. Bus patiekta rinklėnos daviniai, pranešimas apie Fondo dešimtmečio paminėjimo bankietą ir kiti reikalai.

— Lietuvių Studentų Sąjungos Detroito skyriaus valdybą šiais metais sudaro: pirm. — Danutė Racevičiūtė, vice-pirm. — P. Zarranka, sekret. — L. Griškelytė, izdin. — J. Polikaitis, narys social. reikalams — Z. Pajaujūis. Skyrius yra numatęs išvystyti plačią veiklą visuomenės ir studentų tarpe. Vasario mėnesyje yra rengiamas Sąjungos suvažiavimas Detroito.

— Amerikos Liet. Balso Radijo Klubo visuotiniame susirinkime, kuris įvyko spalių 3 d., perrinkta senoji valdyba. Tik pasitraukus p. Seleniui, finansų sekretoriumi išrinktas p. A. Januškevičius. Susirinkime kalbėjo adv. Kovalskis, V. Saladžius, p. K. Veikutis ir kiti. Susidarius nuomonų skirtumams tarp senųjų lietuvių ir tremtinių, LAS Detroito skyriaus pirm. K. Veikutis pastebėjo, kad visų keliai suėjo į vieną kryptį kovai dėl Lietuvos laisvės. Bet gal kartais ir ne iš blogos valios norime ieškoti tos pačios Amerikos, kuri jau seniai atara. Reikia ne skirstyti, bet jungti visų lietuvių dvasines vertybes Tėvynei vaduoti.

— Aktorės Zuzanos Arlauskaitės — Mikšienės vadovaujamas scenos būrelis, spalių 24 d. Čikagoje vaidins S. Čiurlionienės "Pinigėlius". Technišką pagalbą būreliui teikia Rezistencinės Santarvės skyrius. Šių metų sezonui būrelis yra numatęs dar pastatyti K. Inčičiūros "V. Kudirka" lapkr. 11 d., vėliau J. Strazdo "Sugrįžo", o sausio mėn. rengiasi vykti Čikagon su "V. Kudirka". Šis būrelis yra vienas judriausių meno sambūrių Detroito. Didelė pagarba priklauso p. Z. Mikšienėi, kuri iš širdies aukojasi scenos darbu.

— Dramos sambūris "Alka", vadovaujamas J. Pusdešrio, šiam sezonui ruošia tris pastatymus. Lapkričio 6 d. statoma S. Lauciaus "Raudonoji Melodija" ir dviejų veiksmų komedija "Vargšas Tadas", o sausio 22 d. P. D. Liensky'o komedija "Nervai". Vėliau numatoma pastatyti žymaus vokiečių dramaturgo Suedermanno "Užkampio Laimė".

— Knygynas "Neringa" gavo daug naujų prekių. Kalėdų švenčių proga sąmoningoje šeimoje tarp kitų dovanų galėtų rasti ir lietuviška knyga. Lietuvių Enciklopediją dar galima užsisakyti nuo pirmo tomo.

— Dail. A. Melnikas, buvęs Liet. Stud. S-gos Detroito skyriaus pirmin., daug pagelbsti vietos vaidinimams, paruošdamas dekoracijas. Jis rengiasi daktaratu iš meno filosofijos ir istorijos srities University of Michigan.

— Dr. V. Misiulis yra padėjęs daug gražaus darbo šeštadieninėje mokykloje.

— P. Veselka, plačiai žinomas medžio drožinias tautinėje ornamentikoje, yra padaręs daug meniškų darbų. P. Kiaulėnas ir p. Jasiūnas audžia lietuviškus audinius. P. P. Jasiūno darbai yra premijuoti praeitį ir šių metų State Fair parodose.

Atsiūsta paminėti

Aloyzas Baronas: UŽGESEŠ SNIEGAS. Romanas. Išleido Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija Toronte, 1953. "Tėviškės Žiburis" priedas Nr. 3. Viršelis Pauliaus Augiaus. 288 psl. Kaina nepažymėta.

Dr. S. Aliūnas: VALERIJO LAŠAI. Jumoristiniai eilėraščiai. Išleido "Nemunas", Čikagoje, 64 psl. Kaina nepažymėta.

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS. Aprašė Ursulė Žemaitienė. Redagavo Jonas Balys. Lietuvių Tautosakos Lobykas III. Cleveland, Ohio, 1953. 80 psl. Kaina \$1.50. Suvalkiečių vestuvių apeigų aprašymai, dainos, melodijos.

SANTARVĖ. 1954 m. Rugšėjis — spalvis. Rezistencinės visuomeninių ir kultūros reikalų žurnalas. Redaktorius F. Neveravičius. Redakcinį sambūrį sudaro: K. Druga, A. J. Greimas, B. Raitla, J. Vėbra, H. Žemelis, G. Židonytė-Vėbrienė ir S. Žymantas. Viršelis — dail. V. K. Jonynas. Adresas: 18 Melnot St., Rochdale, Gr. Britan. Bendradarbiai: K. Barėnas, K. Barys, M. Biržiška, J. Kėkštas, S. Lozoraitis jr., Br. Raitla, V. Tamošiūnas, J. Vėbra ir T. Vidugiris.

VINCAS S. JOKŪBYNAS. V. S. Jokūbno 80 metų amžiaus jubiliejaus proga spalių mėn. 10 d., 1954. Chicago, Illinois. Parašė ir išleido J. J. Bachunas, Tabor Rarm Sodus, Mich. Spaudė "Vilties" sp. Clevelande. Ilustruota. 14 psl. Kreidiniame popieriuje.

EAST and WEST. Edited brg. prof. A. P. Ajzlinieks, prof. H. Perlitz, prof. S. Žymantas. No 2, 1954. London. 64 psl. Turinyje eina ir Br. Railos straipsnis ir prof. M. Biržiškos apie Vilniaus universiteto 375 metų sukaktį, su nuotraukomis. Žurnalas mažo formato ir gerai vedamas.

DETROITO LIETUVIŲ VAIDYBOS MĖGĖJŲ SAMBŪRIS

SAVO ČIKAGON IŠVYKOJE

SEKMADIENI, SPALIO 24 D., 3:30 VAL. PO PIETŲ

SOKOLŲ SALĖJE

(2345 So. Kedzie Ave.)

ZUZANAI ARLAUSKAITEI — MIKŠIENEI DALYVAUJANT

vaidina

Pinigėliai

Režisorė — Zuzana ARLAUSKAITE — MIKŠIENĖ

Sofijos Čiurlionienės 3 veiksmų komedija

Dalyvauja: Z. ARLAUSKAITE, V. Banytė, E. Gerulaitienė, P. Heiningienė, Ir. Laurinavičienė, D. Racevičiūtė; P. Balynas, K. Balys, L. Heiningas, J. Marčišauskas, V. Zebertavičius.

Po vaidinimo — šokiai, papildytam A. Siliūno orkestrul grojant ir pasisvečiavimas.

Bilietų kainos — \$1.50

Rengia: LRS Chicago Skyrius.

4 psl. LAISVOJI LIETUVA

OKUPOOTOJE LIETUVOJE
(Tęsinys)

viliškis), Rukšėnas Juozas, Rukšėnas Jonas (Mažeikiai), Ruseckas Petras (Lentvaris), Rutkauskas Juozas (Radviliškis), Sabaliauskas Kazys (Šiauliai), Savickas Vytautas (Panevėžys), Samas Augustinas (Karsakiškis), Samulis Adomas (Mekiai), Samulevičius Stasys (Panevėžys), Svirka Romas (Vilnius), Svirskis Stepas (Radviliškis), Sereika Petras (Radviliškis), Sinkevičius Vladas, Sinkevičius Viktoras (Vilnius), Skaisgiraitis Bronius (Panevėžys), Skacauskas Aleksas (Panevėžys), Skrupskas Adolfas (Gubernija), Stankevičius Feliksas, Stankevičius Stasys (abu Vilniuje), Stankevičius Vincas (Panevėžys), Stankevičius Juozas (Radviliškis), Stankevičius Viktoras (Kretinga), Stanevičius Kazys (Radviliškis), Starkus Povilas (Radviliškis), Stimbiris Juozas (Radviliškis), Stonkus Kazys (Klaipėda), Strakšys Stasys (Pabradė), Strelkauskas Juozas (Geniai), Strumila Antanas (Lentvaris), Stukas Jonas (Radviliškis), Tallat-Kelpša Balys (Pagėgiai), Talutis Kazys (Viduklė), Talutis Stasys (Šiauliai), Tumėnas Jonas (Gubernija), Tareila Feliksas (Lentvaris), Taurasevičius Petras (Radviliškis), Terydis Naopolis (Radviliškis), Tijūnėlis Jonas (Svencionėliai), Tijūnėlis Kajetonas (ten pat), Trapuila Petras (Šiauliai), Trumpa Jonas (Radviliškis), Tumalevičius Albertas (Šiauliai), Tumšys Simas (Radviliškis), Tunkevičius Antanas (Radviliškis).

Kitą kartą duosime daugiau pavardžių.

MAISTAS,

A L U S,
V Y N A S

Jay-Garden Market

SAVIN. MARY SIMS

18434 Joy Rd., prie Southfield, Detroit 28, Mich.
Telef.: Krautuvės Buto: VE 5-5755 WE 3-6702

NAMŲ STATYBA,

ĮVAIRŲS REMONTAI IR PARDAVIMAS

Jei norite remontuoti, pirkti ar užsakyti gerai išplanuotą, patogų, gražų ir pigų namą, kreipkitės pas

V. Š I M K Ū,

4645 So. Keating Ave., Chicago 32, Ill.

Susitarimui šaukite:

REliance 5-8202

Šiokiadieniais nuo 5 val. p. p., o šventadieniais nuo 10 iki 4 val.

WALTER SASNAUSKAS

GENERAL KONTRAKTOR

2534 West Marquette Rd. Chicago 29, Ill.

Telef.: GROvehill 6-8402.

Stato naujus namus pagal utartį ir planus.

Atlieka įvairius remonto darbus.

Draugui ir sau sveikatos knyga vadovas:

BŪKITE SVEIKI

Ją paršė ir jau išleido Dr. Bleičis šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbūs sveikatos išlikimo dėsni: KAIP BŪTI SVEIKI IR ILGAI GYVENTI. Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje.

Kaina tik 2 doleriai su prisuntima. Tuojau užsisakykite. Užsakymus siųskite knygos autoriui:

Dr. S. Bleičis, 3241 W. 66 Plase, Chicago 29, Ill. Telefonas: REpublic 7-7868.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.
M. ČESAS & A. STANEVIČIUS
1835 CANALPORT Namų KENwood 8-3092

LIETUVIŠKĄ DUONĄ, TORTUS, PYRAGAIČIUS IR ĮVAIRIUS KEPNIUS — kepa iš tremties atvykęs — patyręs Lietuvoje kepėjas — specialistas **ALEKSANDRAS GAIDJURGIS**

STAR BAKERY

Primiama įvairūs specialūs užsakymai. Reikalaukite šios kepyklos kepinių — krautuvėse ir restoranuose.
Adresas: 738 W. 31 St.
Telef.: Ca 5-2173.

PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — PIGUS SAŽINGAS PATARNAVIMAS. — NAUJI DIDELI SUNKVEZIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMOI ĮRANKIAI KAIP PATYS SUNKVEZIMIAI, TAIP IR JOSŲ PERKRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSULINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill. Tel.: WALbrook 5-9209

Buster Brown
America's Favorite Children's Shoes

LAIKAS APRŪPINTI SAVO VAIKUS GERAI BATAIS

BUSTER BROWN firmos batai vaikams yra išbandyti efektivumo, ilgo nešiojimo ir kt. atvejais. Atveskite savo vaikus į

UNIVERSAL SHOE STORE

3335 So. Halsted Str., Chicago 8, Ill.
Taip pat čia yra didžiausias pasirinkimas vyrams ir moterims įvairių firmų batų ir apavo.
Šioje krautuvėje Jūs būsite aptarnaujami savo gimtąja kalba

DAINOSE APDAINUOTA IR PASAKOSE APSAKINĖJAMA KARČIAMA RUŽAVA

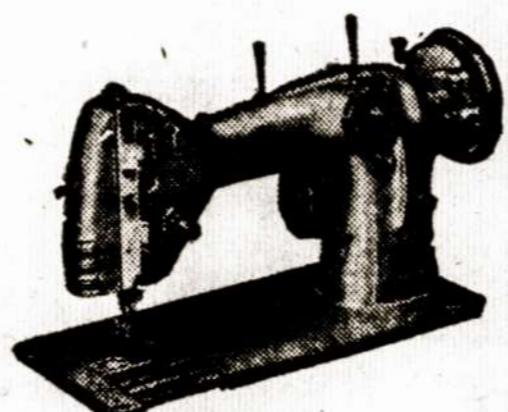
(MEISTER BRAU TAVERN)

DABAR randasi Chicagoje, 2532 W. 47 St., Brighton Park Sav. V. PRANCŪZEVIČIUS. Tel.: Virginia 7-2429

ARS-FOTO STUDIJA

3362 So. Halsted St., Chicago, Ill., daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas.
Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus.
Aprūpina gera filmine medžiaga.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI PERKRAUSTAU BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS. Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdruasta.
Antanas Vilimas
1841 So. California Ave. Telef.: ROCKwell 2-2282.

CICERO UŽEIGOJE LITUANICA

JAUKIAI PRALEISI VAKARĄ

pas TADĄ KAZIMIERAITĮ Penktadieniais, Šeštadieniais ir Sekmadieniais, atidaryta 24 valandas.
Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų: 4920 West 14th Str., Cicero 50, Illinois. Telef.: TOWNhall 3-9601

Kas Valgo Bruno Duoną

Visad Žydi Kaip Avonona

LIETUVIŠKĄ KEPYKLĄ

SAV BRUNO MACIANSKAS. 3339 So Lithuanica Ave. Tel.: CLIFFside 4-6376

Bridžporte, 3524 S. Halsted gatv. (šalia kino teatro RAMOVA) yra atidaryta nauja apmušalų (sienoms, popieriu) daugių namų ruošos reikmenų ir praktiškų dovanų krautuvė. Be to, yra mašinų "PHOENIX".
D. JURJONAS
3524 So. Halsted St. Tel. Bishop 7-3371

ALAUŠ PRISTATINĖTOJAS ANDRIUS LAUKAITIS

PRISTATO lietuvišką "BALTOSIOS MĖSKOS" ir importuotą alų iš Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, Švedijos, Norvegijos, Škotijos, Anglijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Italijos, Irlandijos, Meksikos, Japonijos ir Filipinų, buteliuose, skardinėse ir stadinėse.

PAŠAUK telef.: YARDs 7-0534 arba REpublic 7-4526
IR BUS PRISTATYTA Į NAMUS, o pašaukimo išlaidos grąžintos.

Lietuvių Prakybos Namai

Moderniškiausi baldai, 1954 metų modelio televizijos aparatai: ZENITE, MOTOROLA, WESTINGHOUSE, SYLVANIA ir daug kitų. Skalbiamos mašinos, šaldytuvai, gazo šildymui pečiai: SIEGLER, MOORE ir kiti. Radijo aparatai, kilimai, spyruokliai, matracai ir visa, kas tik reikalinga namų rengimams.

Telefunken Europai klausyti radio aparatai. Rašomos mašinėles su pilnu lietuvišku šriftu siunčiamos į visą Ameriką ir kitus kraštus.

Lengvi išsimokėjimai, sekmadieniais jokių takų.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS.

FURNITURE CENTER, INC.

3224 — 26 — 28 SO. HALSTED ST., TELEFONAS: Victory 2-4326
Įmone atidaryta: Pirm., Ktv. 9-9:30. Kitomis dien. 9-6. Sekmad. 10-5 val.

PERKANT — PARDUORANT namą ar kitokią nuosavybę kreipkitės į lietuvišką biurą...

A. MINIOTA REAL ESTATE and Business Broker

1333 A DUNDAS St. W., TORONTO, Ont., Canada

Telef.: OL 8443 ir OL 8444

Mes patarnaujame teisingai, akubiai, savoj kalboj... \$500 — 1,500 galite gauti per mūsų biurą tik už Jūsų paršą, be žirantų, jei Jums trūksta pinigų — įmokėjimui perkant namą. Visais biznio reikalais mūsų agentai NEMOKAMAI suteikia informacijas ir mielai Jums patarnaus.

F. JONYNAS, Tel. įstaigos OL 8444, Namų OL 2972
V. JUČAS, Tel. įstaigos OL 8444, Namų OL 6718

LIETUVIŠKOJ KRAUTUVEJ DANA

yra didelis pasirinkimas: įvairių gintaro gaminių, lietuviškų audinių, medžio ir odos išdirbinių, meniškų margučių, vaikų ir moteriškų rūbų.

SAVININKAI A. IR D. PAREIGIAI

1445 So. 49th AV., CICERO 50, ILL. Telefonas: TO 3-6591.

Laikrodžių ir Brangenybių

Vietoje ir Europoje gamintų laikrodžių sąžiningas pataisymas už žemas kainas
A. R. JUNEVIČIUS IR SŪNUS
3317 So. Halsted St., Chicago, Ill.

MODERNIŠKĄ KIRPYKLĄ

Savininkas W. REKASIUS, 752 West 33rd Street (prie Halsted gatvės). Darbas atliekamas labai švarioj kirpyklos patalpoje ir geriausiai, — pagal kiekvieno mūsų tautiečio skonį ir pagaldavimą. Kainos šemos. Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro. Šeštadieniais — nuo 9 val. ryto, iki 6 val. vakaro. Trečiadieniais — uždaryta.
Telefonas: Victory 2-8770.
UZEIK IR PATS ĮSITIKINK.

STEPONAS C. LACKAWICZ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ KOPYLIČIOS
2424 W. 69th St. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Pl. VIRginia 7-6672
10756 S. Michigan Ave. PULLman 5-1270

LIQDĖSIO VALANDŲ
Sukite
MAŽEIKĄ & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyličia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tema, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyličių arčiau Jūsų namų.

Virš 50 metų Veikia Dieną ir Naktį
Ne tik patarnauja, bet ir broliškai patarimus duoda apie ĮVAIRIUS APDRAUDAS.
KREIPKITES Į

JOHN F. EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius

Tai yra seniausia ir didžiausia laidotuvių įstaiga.
4605 — 07 So. Hermitage Ave. — Tel.: YARDs 7-1741 ir 7-1742
1920 — 21 So. California Ave. — Telef.: V.A. 3-8448

Kopyličiose modernių oro keitimo įrenginiai

Paima iš namų GARANTUOTAI IŠVALO SIUVA, PATAISO IR PERSIUVA
C & C CLEANERS
753 West. 32nd. Str. Telef.: Victory 2-4644
HENRY CAPRA & ANTHONY CANZONA.

Jonas Karvelis

3322 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Telef.: YARD 7-0677.
Didžiausias pasirinkimas: sluvanų mašinų, Radio aparatų, Įvairių sveicatariškų laikrodžių, Įvairiausių lietuviško meno išdirbinių, Lietuviškų knygų, žurnalų ir laikraščių.

Rudeninių ir žieminių lietaičių, paltų, o taip pat šiltų vilnonių megstinukų didelis pasirinkimas pas:
H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ,

4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef.: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išimokėjimui be nuosimčių!

Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Krautuvė atdara: Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 val. ryto iki 9.30 v. vak., kitomis dienomis iki 6 v. vak. SEKMADIENIAIS nuo 10.00 iki 2.30 val.

AL VARNAS & CO

2509 W. 63rd Str. Telef.: WA 5-2278

Importuotus pietams ir kavai servizus, įvairiausių rūšių kristalo indus, vaikams servizus. keramikos išdirbinius ir dovanų dalykus siūlo pigiau negu kur kitur

AL VARNAS & CO

IMPORTO FIRMA

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

RŪBŲ ir BALTINIŲ, vyrams, moterims, vaikams ir namų reikalams, kaip tai: paklodžių, užvalkalų, rankšluosčių ir kita, SUMAŽINTOMIS KAINOMIS PIRKSITE LIETUVIŠKOJE

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3213 So. Halsted St. Chicago 8, Illinois.

KĄ JIE DIRBA

Zuzana Arlauskaitė - Mikšienė

Nusipelnusi lietuvių scenos aktorė — veteranė, vaidinanti nuo 1907 metų, pirmą sykį vaidina Čikagoje Sokolų salėje ateinančių sekmadienį, spalį 24 d.

Brangią viešnią pamatysime S. Čiurlionienės komedijoje "PINIGĖLIAI", kurioje ji pasirodys vedamam vaidmeny, kartu su savo detroitiečių sambūriu.

PINIGĖLIAI!

Linksma 3 veiksmų S. Čiurlionienės komedija "Pinigėliai" pirmą sykį Čikagoje bus vaidinama Detroito Vaidintojų Sambūrio sekmadienį, spalį 24 d., Sokolų salėje, nusipelnusiai scenos veikėjai Zuzanai ARLAUSKAITEI dalyvaujant. Po vaidinimo — šokiai A. Siliūno orkestrui grojant ir su detroitiečiais pasisvečiavimas.

Romo Viešulo,

jaunesnės kartos dailininko—grafiko, spalį 11 d. New Yorke, Matrix Gallery, atidaryta grafikos paroda, kurioje išstatyta keliolika grafikos darbų. Dail. Romas Viešulas yra dar jaunas ir prieš penkerius metus baigęs Meno Akademiją Vokietijoje — Freiburge, bet jau dalyvavęs pavieniose ir mišrioje 25 parodose ir žymesnės Meno galerijos ir pavieniai asmenys yra įsigiję jo kūrinių. Jis geras grafikas, iliustratorius ir šaržininkas. Paroda bus atidaryta iki spalio 30 d.

Jonas Rimeikis,

žinomos knygų leidyklos "Ventos" Vokietijoje savininkas, išleidęs visą eilę vertingų originalių veikalų ir neseniai: J. Jankaus "Namas geroj gatvėj", Tyruolio "Laukų liepsnas" ir J. Kėkšto "Etapas", baigia spausdinti naujausias A. Vaičiūnaičio novelės, kur platų kūrybos įvertinimą parąšė prof. J. Brazaitis. Spaudoje ir kitų autorių originalių veikalų.

Teofilis Jurkūnaitė,

dantų gydytoja, neseniai išlaikiusi egzaminus ir prie 63 California Ave., atidarė dantų gydymo kabinetą ir turi geriausia pasisekimą ir kitataučiuose.

LIETUVOS PASIUNTINYBĖS URAGVAJUJE

pakeitė adresą. Naujasis adresas: Legation de Lituanie, Rambla Rep. de Chile 1606, Montevideo, Uruguay.

REMKIME TUOS — KURIE SKELBIASI "LAISVOJE LIETUVOJE"

Reikia, kad žodis būtų lyg šūvis, Kibirkštis iš žeruojančio žaidro; Ir kad eitų, kaip ėjo lietuvis, Kai degė jo gyslose žaidros!

Tokį žodį, žodį, kuris degina ir nurodo kelius į Lietuvos išlaisvinimą ir lietuviškos dvasios atgimimą bei pakilimą, Jūs rasite naujųjų ateivių — tremtinių savitraštyje "LAISVOJI LIETUVA". "LAISVOJI LIETUVA" buvo ir bus nepartinis lietuvių žadintojas, objektyvus lietuviškojo gyvenimo įvertintojas, akylus stebėtojas visokiausių nukrypimų ir griežtas teisėjas visuomeniško gyvenimo nusikaltimams.

Iškirpk ir užpildęs pasiųsk šį kuponą "Laisvosios Lietuvos" užsiprenumeravimui, prenumeratos pratęsimui ar gavimui susipažinti.

Pavardė ir vardas .....

Numeris ir gatvė .....

Miestas ..... Zona ..... Valstija .....

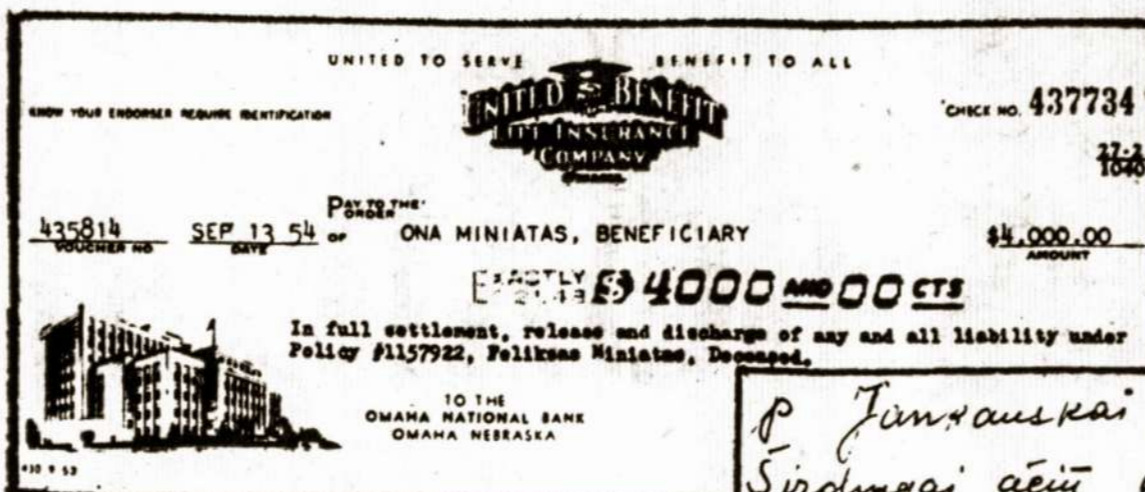
Siunčiu \$ ..... "L.L." prenumeratai, prenumeratos pratęsimui; prašau siųsti "L.L.", prenumeratą sumokėsiu vėliau; — prašau siųsti susipažinimui. (Norimą pabraukti).

(Vieta laišku)

(Parašas)

LAIKU PADARYTAS SPRENDIMAS

DAVĖ 4.000 DOLERIŲ

Velionis Feliksas Miniatas apsidraudė 1952 m. lapkričio 3 d. Tada jis visai nenujautė, kad tai buvo jam paskutinė proga tai atlikti. Vos tik po 11 dienų, sunki liga pakirto jo sveikatą ir, šių metų rugpjūčio 1 d., galutinai nukirpo jo gyvybės siūlą. Darbovietės draudimai buvo automatiškai nutraukti dar prieš pusantų metų, dėl ligos nustojo dirbti. Bet jo nupirktas United of Omaha polisas, našlei ir vaikams, šiandien davė finansinę paramą; šiandien, kada jis jau nieko daugiau padėti nebegalai.

*P. Jankauskai,
Sirolyngai ačiū už visą jūsų rūpestį.
Už delto, po šios tragedijos, surinkę man
likviduoti: nei savo bulę, nei savaupaz.
45 būnų pajėgi, net keisti savo vyro pla-
nus - duoti vaikams mokslą.
Tik dabar supratau, kad velionis vyras
pasirinkdamas Jūsų draudimą, apsaugo
šeimą net po savo mirties.
4237 S. Washeman, tel. 4-3-0815 Ona Miniatas.*

MUTUAL OF OMAHA IR UNITED OF OMAHA ATSTOVAS:

L. Jankauskas

3848 West 77th Place, arba telefonuokite:
Chicago 29, Ill., LUDlew 5-2094

APSIDRAUDES TIKRAS BŪSI, KAD NELAIMĖJ NEPRAŽŪSI!

DĖMESIO!

Š. m. spalio mėn. 23 d. Hollywood salėje, 2417 W. 43 St. LAS Chicago's Skyrius ruošia didelį

KONCERTĄ-BALIŲ

Dainuos: solistė Ž. MONKA KRIPKAUSKIENE

Akomponuos: pianistas ADOLFAS BALČIAUSKAS

Programą praves ir vakaro dalyvius linksmins nuosava jumoristine kūryba ANATOLLJUS LEKACINSKAS.

Šokiai: gros — jaunas, bet suspėjęs pragaršėti orkestras TRIMITAS, vadovaujant ADOLFUI RAMONIUI.

Vakaro pradžia 7 val. vakaro.

Įėjimas: Suaugusiems \$1.— Moksleiviams ir studentams — \$0.50

Bus valgių ir gėrimų bufetas.

Staliukus galima užsakyti iš anksto "Laisvosios Lietuvos" Administracijoje: 3157 So. Emerald A. Telef.: Victory 2-4372.

PARDUODAMAS

NAMAS

Mūrinis, visiškai naujas, vieno buto. Dėl apžiūrėjimo šaukite: REliance 5-5424 po 6 val. vakaro.

DAINININKES KUBILIENĖS

RADIO PROGRAMA

Girdėsite iš

Stoties WOPA — 1490 kc. SEKMADIENIŲ 10 Val. Ryto.

Visais reikalais prašom kreiptis į programos vedėją...

Ona B. Kubilius
158 EAST ONTARIO STREET
Chicago 11, Ill.
Telef.: MO 4-2000

Perlaustau Baldas

PIGIAI IR SAUGIAI

VIETOJE IR IŠ TOLIAU

Turio naują didelį

sunkvežimį ir apdraudas

PRISTATAU Į PIKNIKUS

visus jums reikalingus daiktus

KOSTAS EIDUKONIS

6930 So. Talman — Chicago 29

Tel.: GROvehill 6-7096

27 metai patyrimo siuvime

1. Pigiai, greitai ir gerai siuvu naujus drabužius, senus išvalau, pataisau ir persiuvu pagal Jūsų skonį.
2. Plaunu ir prosinu baltinius.
3. Už mažą atlyginimą išnuomuoju pasiskaityti knygas, net ir naujausių laidų.

MARTYNAS VIDRA,
3541 So. Halsted St.
Telef.: YARD 7-6035

Rašytojai ir leidėjai

Knygų, metraščių, žurnalų ir kitų leidinių SPAUDOS DARBA skubiai ir švariai, už 40—50% pigiau negu USA, atlieka atnaujinta GARNIO LEIDYKLA.

Dėl dabartinio valiutos skirtingumo spaudos darbai Brazilijoje PUSIAU PIGESNI! Prieš spr. dindami bet kurį leidinį — pasiteraukite GARNIO LEIDYKLOJE.

RAŠYKITE: Sr. KLEM NSAS JŪRA, CAIXA POSTAL, 4189 (Capital) Sao Paulo, BRASIL.

GERESNĖM SĄLYGOM parūpins namą, farmą, vasarvietę, krautuvę, sklypus ir visokias kitokias įmones

DR. J. KASKELIS

B. SERGAUTIS
REAL ESTATE
870 College Str. Toronto, Ont.
Telef.: OL. 6381. Buto: KE. 7536
Siame biure taip pat parūpinama paskolos ir padaromi įvairios rūšies apdraudimai

JAUKUS LIETUVIŠKAS RESTORANAS IR VALGYKLA, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai šalti ir šilti užkandžiai. Treintinių mėgstamiausia vieta.

Erdvi salė

įvairiems parengimams

JONAS BUDRIKAS

1442 So. 49th CT., Cicero 50. 21
Tel.: TOWnal 3-9472

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street
CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: PROspect 8-1717
Valandos: po pietų 1—3; vak. 7—9, tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas.
BUTAS: 3241 W. 66th PLACE
Tel.: RE 7-7868

Kabineto Tel.: Lafayette 3-1707
Buto: Fillmore 3-8614 (Maywood)

Dr. S. Geštautas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Širdies, vidaus ir vaikų ligos
4055 So. Archer Avenue
(Kampus Archer ir California Ave.)
VAL.: 2—4 ir 6—8 p. p. kasdien išskyrus trečiadienį ir sekmadienį

Dr. Aldona A. Juška

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
VAL.: 9—12 ir 7—9 v. v., pagal sustarimą, išskyrus trečiadienį
2422 West Marquette Rd. Chicago

Dr. Irena Kurda

SPEC. KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
7156 So. Western Ave.
(Medical Building)
Pirmad., antradi., ketv. ir penktad. nuo 8—5 p. p. ir 6—8 v. v.; trečiadi. nuo 6—8 v. v.; šeštadi. 10—12 v. p. ir nuo 1—3 v. p. p.
Office telef. REPUBLIC 7-1168
Namų telef. WALbrook 5-3765

TEL.: HEMlock 4-5815

Dr. Ant. Narbutas

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
6757 So. Western Ave.
Priima: Pirm., treč., ketv. ir penkt. 6:30 — 8:30
Antradieniais: nuo 10 iki 12 v. ryto.
Šeštadieniais: nuo 2 iki 4 val. popiet.

DR. JUOZAS PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 So. Archer Ave.

Priėmimo valandos:
nuo 10 iki 12,
nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val.
Išskiriant trečiadienį ir sekmadienį.
Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.
Telefonas:
ofiso LAfaet 3-4949
namų SE 3-7786

Vaistinė

Pr. A. Šimkus

Savininkas
3301 South Halsted Street
Tel.: VIRginia 9080 ir 9081.
Didelis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus patarimas paties savininko Pr. Šimkaus.

LAISVOSIOS LIETUVOS SPAUDOS BALIUS

BUS

SOKOL HALL 2337 S. KEDZIE AVE. 1954 M. GRUOD. 25 D.

Sekite garsinimus kituose numeriuose.